

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Moralia

Plutarchus

Francofurti, 1620

De tranquillitate animi

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1372)

8/ ὁ γὰρ δεακριβοῦ ἀποδύει καὶ φορᾶν, καὶ πᾶσαν ἔλκειν εἰς
 11 μέσον ἀσπιδιοοικέτου, καὶ παρ᾽ αὐτὸν φίλου, καὶ ἀγαπῶντος
 14 ἑαυτοῦ, καὶ ψιθυρισμὸν γυναικῶς, ὅρας φέροι πολλὰς καὶ σω-
 17 εῖς, καὶ καθήμενας, ὧν διακλίαι ἔσπου καὶ χαλεπό-
 19 τῆς τὸ κεφάλαιόν ἐστίν. Ὁ μὲν οὖν θεός (ὡς Εὐριπίδης φη-
 σί) τῆς ἀγῆς ἀπέταται, τὰ μικρὰ δὲ εἰς τύχην ἀφείδεται. ἐγὼ
 δὲ τῆς τύχης μὲν ὅσῳ οἶμαι δεῖν ἐπιτρέπειν, ὅσῳ παρ᾽ αὐτὸν
 τὸν νοῦν ἔχοντα, πιστεύειν δὲ καὶ χρῆσθαι τὰ μὲν γυναικί, τὰ
 δὲ οἰκέταις, τὰ δὲ φίλοις, οἷς ἀρχοῖσιν ἀρχόντων ἐπιτροπῆς
 πλὴ καὶ λογισαῖς καὶ διοικηταῖς, αὐτὸν ἐπι τῆς κλειωτάτων
 ὄντα τὰ λογισμῶ καὶ μεγίστων. ὡς γὰρ τὰ λεπτὰ γράμ-
 ματα τὴν ὄψιν, οὕτω τὰ μικρὰ παρ᾽ αὐτὰ μᾶλλον ἐπι-
 τείνονται, νύτῃ καὶ παρ᾽ αὐτῆς τὴν ὄψιν, ἔτος πονηρῶν ἐπι τὰ
 μείζονα λαμβάνουσιν. ἐπι πᾶσι βίβω τὸ μὲν τῷ Εὐ-
 πεδοκλέους, μέγα καὶ θεῖον ἠγούμην, ὅτι νηστεύει καὶ κήτη-
 τος ἐπὶ πηνοῦ δὲ κακείνας, ὡς ὅσα ἀχαλίστοις ὅσῳ ἀφιλο-
 σόφους ἐν δὲ χάρις ὁμολογίας, ἐπὶ αὐτὸν ἀφροδισίων ἀγῆσαι
 καὶ οἴνου, ἡμῶντας ἐγκρατεῖα τῷ θεῷ, ἢ ψευδολογίας πάλιν
 ἀπέχεσθαι χρόνον ὠρισμένον, αὐτοῖς παρ᾽ αὐτῶν πῶς ἀ-
 ληθεύουσιν ἐν γε παιδιᾷ καὶ μετὰ σπουδῆς ἀπάσης. εἶτα
 ταῦτα τὴν ἐμμοῦδον παρέβαλλον ψυχῆν, ὡς οὐχ ἦτον θεο-
 φιλή καὶ ἱερός ἡμέρας παρ᾽ αὐτῶν ἀοργήτους ὀλίγας, οἷς ἀ-
 μεθύτους καὶ αἰνοῦς ἀγαγαῖν, ὡς παρ᾽ ἡφάλια καὶ με-
 λισπονδα ἴσους. εἶτα μὲν καὶ δύο πειράμηνος ἐμμο-
 τοῦ κατὰ μικρὸν, οὕτω τὰ χρόνα παρ᾽ αὐτῶν βασινοῦς ὅσῳ παρ᾽
 αὐτῶν αἰεξικακίας ἐγκρατεῖς παρ᾽ αὐτῶν, καὶ ἀγαπῶν-
 τας μετ᾽ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἰλεω καὶ ἀμύνητον ἐμμοῦδον, ἀγῆσαι
 καὶ λόγων πονηρῶν, καὶ παρ᾽ αὐτῶν ἀτόπων, καὶ πάντους ἐφ᾽
 ἡδονῇ μικρὰ καὶ ἀχαλίστω παρ᾽ αὐτῶν τε μεγάλας καὶ μετα-
 μέλαιαν ἀγῆσαι φέροντος. ὅταν (οἶμαι) καὶ θεοῦ πη συλ-
 λαμβάνοντος, ἐσαφῆνίζεν ἢ πείρα τὴν κρίσιν ἐκείνου, ὅτι
 7 ὀλίγων τοῦ πη καὶ παρ᾽ αὐτῶν καὶ φίλων ἀγαπῶν, ὅσῳ τῆς σω-
 7 ὄντων ἀμύνης ἐστὶν οὕτω καὶ φίλων καὶ ἀλυτῶν, ὡς αὐτοῖς βίβω ε-
 2 χροῖσιν.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

Περὶ Δουμίας.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ Πακκίῳ δὲ παρ᾽ αὐ-
 τῆς. Ὁ γὰρ σου τῷ ἐπιστολῆν ἐκομισά-
 μην, ἐν ἣ παρεκάλεις παρ᾽ αὐτῶν Δουμίας σοι
 ἡ γράφῃναι, καὶ παρ᾽ αὐτῶν ἐν Τιμῶν δεο-
 μῶν ὅτι μελετήσας ἐξηγήσεως. ἄλλα
 δὲ πῶς τὸν ἐπαῖον ἡμῶν ἔρωτα κα-
 τελαμβάνειν αἴτια τῷ πλεῖν διῆς εἰς Ρώμην, πα-
 ρ᾽ αὐτῶν Φενδάνῳ τῷ κρητίστῳ γράμματα δεδεδυμένον, οἷος ἐκεί-
 νος ἐπιπαχύνοντα. μήτε δὲ χρόνον ἔχων, ὡς παρ᾽ αὐτῶν
 μίω, γράφῃναι παρ᾽ οἷς ἐβούλου, μήτε ὑπομῶν κενῆς
 πρυτᾶσι τὸν ἀνδρα χροῖσιν ὀφειλῆσαι σοι παρ᾽ ἡμῶν ἀφι-
 γμένον, ἀνελεξάμην παρ᾽ αὐτῶν Δουμίας, ἐκ τῆς ὑπομνημά-
 των ὧν ἐμμοῦδον πεποιημῶς ἐτύγχανον, ἠγούμην τε σὲ τὸν λόγον τῶν ἐκ ἀφροδισίων ἐνεκα ἡρωμῆος καλλιγραφίαν,

A Accurate confectari & scrutari inquirendo omnia,
 atq; in medium protrahere omnia serui negocia, om-
 nes amici actiones, omnia filij studia, omnes vxor-
 ris susurros: ea vero res iras gignit multas atq; conti-
 nuas & quotidianas, quarū summa eo redit, vt mo-
 rosi intractabilesq; reddamur. Euripidis est, deū res
 magnas curare, exiguas, fortunæ dimissas sinere. E-
 go hominē cordatum non censeo quicquā fortunæ
 mandare aut negligere debere: sed tamen quædam
 operæ vxoris, alia amicorū, nonnulla seruorum cō-
 mittere. ita vt his vtens procuratoribus, ratiocinato-
 ribus, atque dispensatoribus, ipse principis instar ra-
 tionis vsu maxima & præcipua quæq; conficiat. Sic-
 ut enim exiles litteræ visum, ita leuiusculæ res ani-
 mum magis intendentes offendūt atq; turbant, ma-
 lamq; consuetudinem ingenerant etiam de maiori-
 bus procliuius irascendi. Præter hæc omnia, ma-
 gnum & diuinum mihi illud Empedoclis visum est,

B --Esse velis abstemius improbitatis.
 quin & ista pacta siue vota, vt non inelegantia, neq;
 aliena à philosopho probaui, cum per annum polli-
 cebatur se velle Venerea & vino abstinere, deūq;
 continentia sua venerari. itemq; per certum tempus
 mēdacio vacare, vt animaduertere possent, quomo-
 do & in iocis, & in seriis omnib. veritatē tenerēt. His
 ego animis meam comparans, pietate illis nihilo in-
 feriores, sacros quosdā initio dies, quibus ira vaca-
 rē, paucos institui, tanquā vini & ebrietatis vacuas,
 ac si Nephelia (id est sobria) sacra, & libationes mel-
 lis agerem. deinde mēsem, mox duos eandem tenui
 rationem. atq; hoc pacto me ipsum expertus, succes-
 su temporis magnos feci ad patientiam progressus,
 temperanter me ipsum attendens atque custodiens
 cum boni ominis comprecationibus, immunē iræ,
 & purum omnis prauī sermonis, absurdeq; actionis,
 ac perturbationis, quæ propter voluptatē exiguam
 atq; ingratham turbas magnas, turpissimamq; adfer-
 ret pœnitentiam. Atque hinc, nisi fallor, deo etiam
 non nihil adiuuante, comprobauit experientia iudi-
 cium hoc: Placidos, mansuetos, atq; humanos mo-
 res, nemini eorum quibus cum viuitur ita gratos, it-
 cundosq; esse, vt ei ipsi, qui iis est præditus.

C
 D
 E

PLVTARCHI DE TRAN-
quillitate animi, libellus.

E
PLVTARCHVS Paccio S. Sero
 tuas accepi litteras, in quibus
 me hortabaris, vt aliquid de ani-
 mi tranquillitate tibi scriberem,
 & de his quæ in Timæo scripta
 accuratiorem desiderant inter-
 pretationem. Sub idem tempus
 Eroti sodali nostro incidit Romam nauigandi ne-
 cessitas, accepta à Fundano optimo viro epistola,
 more suo festinare iubente. Ita cum neque tempus
 haberem iis quæ institueram vacandi, neque pati
 vellem istum plane vacuis manibus ad te abs me ve-
 nire: ex commentariis, quos mihi fecerā, isthæc de
 animi tranquillitate collegi. cum & te existimarem
 non auditionis elegantem venantis orationē gratia,

sed ob vsum commodantem ea requirere: tibi que gratuler, qui & principū vsus amicitii, & gloriam, quantam in foro dicentium nemo, consecutus, non itidem vt Merops ille tragicus passus es vocibus te beatum prædicantium percelli, & vltra quàm naturales animi motus sint attonitum reddi. quippe qui memoria teneas id quod sæpius audiisti, neque calceum podagra, neque annulum pretiosum reducia, neque diadema dolore capitis liberare. Etenim, vnde ad vacuitatem molestiæ animo, vitæque constantiam parandam diuitiis, aut gloriæ, aut potentia aulicæ facultas sit, nisi eas res vel præsentis vsus venustus, vel absentes nullum desiderium perpetuo comiterat? hoc autem quid est aliud, quàm ratio condocefacta motibus obnoxiam & brutam animæ partem sæpe de potestate exeuntem celeriter reprehendere, neque permittere vt præsentibus citata rebus diffluat atque inuertatur. Itaque sicut Xenophon præcipiebat, debere nos deorum maxime meminisse, iisque honorem habere, cum secundæ essent res: vt vsu flagitante inuocare eos cum fiducia possemus, iam scilicet propicios atque amicos. ita eas quoque rationes, quæ aduersus animi perturbationes auxilio sunt, cordati ante quàm perturbentur meditari debent, vt multo ante præparatæ tanto plus habeant virium. Quemadmodum enim feri canes cum ad omnem vocem exasperentur, sola ea cui adfuevere demulcentur: sic & animi motus sæuientes nemo facile deliniuerit, nisi rationes familiares & consuetæ animo perturbato præsto sint eumque inhibeant. Cæterum is qui dixit, Animi tranquillitatem affectanti neque priuatim multa neq; publice debere agere: primum magno nobis emendam facit rem, venalem nimirum inertia: tanquam vnicuique infirmo præcipiens,

Quietus in stratis mane tuis miser.

& quidem vacatio laboris aduersus sensuum stuporem malum est corpori remedium: neque melior est medicus animo socordia, & mollicies amicorum familiarium, patriæque neglectu perturbationes eius amolient. Deinde id quoque falsum est, animo tranquillo esse eos qui non agant multa. Oportebat enim mulieres vitis esse animo quietiore, plerunque domi in re familiari curanda desidentes. Nunc Aquilo quidem

Virginis intactæ nunquam per membra penetrat,
vt ait Hesiodus: sed dolores, tumultus, ægri tudines ob riuualitatem, superstitionē, ambitionem & vanas opiniones innumeræ in gynæceum confluent. Et Laerta per viginti annos seorsim in agro degens

Cum famula vetula, quæ mensam & pocula soli Poneret,

patriam quidem, & domum, regnumque fugit, dolorem autem cum ocio & inesticia perpetuo secum habuit. Sunt quos ipsum ocium in animi conijcit ægri tudinem. qualis

*Ille sedens iuxta naues diuinus Achilles
Pascebat rabidas animis feruentibus iras.
Non ille aut socium cæuis tæniebat in vllis,
Ad pugnam sumtis aut procedebat in armis,
Sed desiderio belli pugneque suum cor
Conficiebat in innisa scenaque manebat.*

atq; ipse hoc de se grauissima affectus molestia dicit: *Namibus asideo telluris inutile pondus.* Hinc adeo etiam Epicurus cupidus honorū & gloriæ nō vult quiescere, sed obsequi naturæ suæ remp. tractando iubet: quod facilius ocio perturbatum

A ἄλλὰ χρείας βοηθητικῆς, ὅτι ζῆταιν καὶ στυγερῶς ὅτι καὶ φιλίας ἔχον ἡγεμονικῆς, καὶ δόξαν ὁδῶν ἐλάττωνα τῆς ἐν ἀγορᾷ λεγόντων, τὸ τῆς τραγικῆς Μέρου οὐ πέποτας, οὐδ' ὡς ἐκείνον ἀδαμνίζων ὄχλος ἐξέπληξε τῆς φρεσικῶν παθῶν. ἄλλὰ πολλάκις ἀκηκῶς, μνημονεύεις ὡς οὔτε ποδάγρας ἀπαλλάττει καλῆκίος, οὔτε δακτύλιος πολυτελῆς παρωνυχίας, ὁδὲ ἀφ᾽ ἡδύμα κεφαλαλγίας. πόθεν γὰρ δὴ παρὰ ἀλυπτίαν ψυχῆς καὶ βίον ἀκύμονα, χρημᾶ πάν ὄφελος, ἢ δόξης, ἢ διωξίμεως ἐν σούλαις, αἰ μὴ ὁ χρωμένον ἀχάριστον ἢ τοῖς ἔργοις, καὶ τὸ τῆς δόξων μὴ δειρόντων αἰ ἐπὶ ἀκαλοῦθῃ; τί δὲ τοῦτ' ἐστὶν ἄλλο ἢ λόγος εἰσισημῶς καὶ μεμελετικῶς τῆς παθητικῆς καὶ ἀλόγου τῆς ψυχῆς ἐξισταμένου πολλάκις, ὅτι λαμβάνεται ταχὺ, καὶ μὴ ὡς ἔοικεν ἀπορροῦν καὶ καθαρῶς ἐξέρχεται ὑπὸ τῆς παρῶντων ὡς ἀποῦν ὁ Ξενοφῶν παρῆναι τῆς ἡδῶν ἀτυχεῖταις μάλιστα μεμνησθαι καὶ ἡμῶν, ὅπως, ὅταν ἐν χρείᾳ ἡρώμεθα, παρροῦντες αὐτοῦ ἀκαλοῦθῃ ὡς ἀμύνη ὄντας ἢ δὴ καὶ φίλους: οὕτω καὶ τῆς λόγων ὅσοι παρὰ τὴν βοήθειαν, δεῖ παρὰ τῆς παθῶν ὅτι μελεῖσθαι τοῦ νοῦ ἐχοῦντας, ἢ ἐκ πολλοῦ παρεσκευασμένοι μᾶλλον ὠφελῶσιν.

C ὡς γὰρ οἱ χαλεποὶ κύες παρὰ πᾶσαν ἐκτραπέζοντο βοῦν, ὑπὸ μόνῃς καταπαύονται τῆς στυγῆτος: οὕτω καὶ τὰ πάθη τὰ τῆς ψυχῆς ἀφ᾽ ἡμετέρας καταπαύσαι ῥαδίως ἐκέρχεται, αἰ μὴ λόγοι παρῶντες οἰκῆοι καὶ στυγῆτος ὅτι λαμβάνονται τῆς ἀκαλοῦθῃ. ὁ μὲν οὖν εἰπὼν ὅτι δεῖ τὸν ἀθυμεῖν μέλλοντα μὴ τε πολλὰ ἀρῆσαι μὴ τε ἰδίῃ μῆτεξωῇ, παρῶν μὲν ἡμῖν πολυτελῆ τὴν θυμῶν καλῆσσι, γιννομένου ὠνιον ἀπαρξίας ὅσον ἀρῶσιν παραγῶν ἐκάστα. Μὲν ὡ ταλάπωρ ἀτρέμας σοῖς ἐν δεινύοις. καίτοι κακῶν μὲν ἀμαρτησίας σῶμα: φάρμακον ἀπονία: ὁδὲν δὲ βελλίων ψυχῆς ἰατρῆς, ὁ ῥαθυμία καὶ μαλακία καὶ παρῶσιν φιλῶν καὶ οἰκείων καὶ πατρῆδος, ἐξαιρῶν ὁ παρῶσιν αὐτῆς καὶ λυπηρόν. ἐπειτὰ καὶ ψυδὸς ὅτι τὸ ἀθυμεῖν τοῦ μὴ πολλὰ παρῶσιν ἔδει γὰρ ἀθυμοτέρας εἶναι γυναικῶς ἀνδρῶν, οἰκουεῖα τὰ πολλὰ στυγῆτος: νυκτὶ δὲ ὁ μὲν βορέας ἀφ᾽ ἀπαρξίας ἀπαλόχερος ἔδειξεν, ὡς φησὶν Ἡσίοδος: λῶπαι δὲ καὶ ἀκαλοῦθῃ, καὶ κακοθυμία ἀφ᾽ ἀκαλοῦθῃ, καὶ δεισιδαιμονίας καὶ φιλοθυμίας καὶ κενῶν δόξων, ὅσας ὁδὲν αἰ εἰποι τις, εἰς τὴν γυναικῶν τὴν ἀπορροῦσιν. ὁ δὲ Λαέρτης εἰχρῶν ἔτι καὶ ἑαυτὸν ἐν ἀγρῶν διατάρωνος χροῖσιν ἀμφοτέρω, ἢ οἱ βράσιν τε πόσιν τε παρῶσιν, τὴν μὲν πατρῆδα καὶ τὸν οἶκον καὶ τὴν βασιλείαν ἐφυγε, τὴν δὲ λυπημένην ἀπαρξίας καὶ κατηφείας αἰ στυγῆτος ἀειχρῶν ἐνίοις ἢ μὴ παρῶσιν αὐτὸν πολλάκις εἰς ἀθυμίαν καλῆσθαι, ὡς τῶν,

Αὐτὰρ ὁ μιλῶν ἡμῶν παρῶντος ὡκυ πόρῃσι
Διομήτης Γηλέως ὑπὸ πόδας ὠκίς Ἀχιλλεύς.
Οὔτε ποτ' εἰς ἀγορῶν πωλέσκετο κυδάνειραν,
Οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον, ἀλλὰ φθινύσκε φίλον κῆρ
Αὐτῆ μύρων, ποτέσκε δὲ αὐτῶν τε πόλεμον τε.

F καὶ λέγει παρῶσιν ὅτι τοῦτ' ἐν ἀγαλλῶν αὐτῶν, Ἄ μ' ἤματι παρῶσιν ἐπίσιν ἀρῶσιν ἀρῶσιν. ὅταν ὁδὲν ἔπικυρος οἰεταὶ δεινὸν ἡσυχάζειν, ἀλλὰ τῆ φύσει χροῖσιν πολυτελοῦσιν καὶ παρῶσιν τὰ κενὰ τοῖς φιλοθυμῶν καὶ φιλοδόξων, ὡς μᾶλλον ὑπὸ ἀπαρξίας

ταραχίται καὶ κακῶσαι πεφυκῶσαι, αὐτῶν ὀρέγονται μὴ τυ-
 χάνωσιν. ἀλλ' ἐκείνος μὲν ἀποκος, ἔτι δὲ δυναμίδους τὰ κρινά
 παρ᾽ ὅσιν ἄποτροπέμμος, ἀλλὰ τοῖς ἡσυχίαι ἀγὴν μὴ δυνα-
 μίδους. δεῖ ὅ μὴ πλήθει μὴ δὲ ὀλιγότητι παρ᾽ ἑαυτῶν, ἀλλὰ ὅ
 καλῶ καὶ ὅ ἀγαθῶ τὸ δῆτυμον ὀρίζῃ καὶ τὸ δῆτυμον. τῷ γὰρ κα-
 λῶν ἢ τῷ ἀγαθῶν ἔχῃ ἢ τῶν φάτων ἢ τῶν παρ᾽ ἑαυτῶν ἀγαθῶν
 ἔστι καὶ παραχῶδες, ὡς εἴρη) τοὺς μὲν γὰρ ἀφωρισμένως ἕνα βίον
 ἀλυπον νομίζοντες, ὡς εἶνοι τὸν τῷ γεωργῶν, ἢ τῷ τῷ ἡτέων, ἢ
 τὸν τῷ βασιλέων, ἰχθυῶν ὁ Μέναιδρος ὑπομνήσκει, λέγων,

Ὡ μὲν ἐγὼ τοὺς πλοισίους ὦ Φαίνα,
 Οἷς μὴ τὸ δαιρίζεσθαι παρ᾽ ἑστέιν, οὐ γένειν
 Τὰς νύκτας, οὐδὲ σπυρομίδους αἰῶν κατῶ
 Οἴμοι λέγειν, ἠδὲ καὶ παρ᾽ ἑστέιν πνα

Ἵπνον καθύδειν. εἴτα παρ᾽ ἑστέων, ὡς καὶ τοὺς πλοισίους
 εἴωρα ταῦτα παρ᾽ ἑστέων τοῖς πένησιν,

Ἀρ' ἔστι (φησὶ) συγγενές τι λύπη καὶ βίος;

Τρυφερῶ βίῳ σπύρεσιν, ἐν δὲ βίῳ Πάρεσιν, ἀπὸρ σπύ-
 καλαρησάκη βίῳ. ἀλλ' ὡς παρ' οἱ δειλίαι καὶ ναυιάντες

ἐν τῷ πλῆθει, εἴτα ῥᾶον οἰόμενοι ἀγάζειν εἰς γαυλὸν δὲ ἀ-
 κάτου, καὶ πάλιν εἰς τὴν μετὰ βῶσιν, ἐδὲν παρ᾽ ἑστέιν, τῷ
 χολῶ καὶ τὴν δειλίαν συμμεταφέροντες ἑαυτοῖς. οὕτως αἱ
 τῷ βίῳ ἀνιμῶσιν ἀγαθῶν ὅτι δὲ ἀγαθῶν τῆς ψυχῆς τὰ λυ-

πυρῶ καὶ ταρ᾽ ἑστέων. ταῦτα δ' ἔστιν, ἀπειρία παρ᾽ ἑ-
 μάτων, ἀλογισία, τὸ μὴ δύνασθαι μὴ δὲ ὅτις αὐτῶν χρεῶσαι

τοῖς παρ᾽ ἑστέων ὀρθῶς. ταῦτα καὶ πλοισίους χρεῶσαι καὶ πένη-
 τας, ταῦτα καὶ γεραμνῶν ἀνὰ καὶ ἀγάμους. ἀρ' ἔστι ταῦτα

φύροσι τ' ἀγρῶν, εἴτα τῶν ἡσυχίαι ἔφεροσι. ἀρ' ἔστι ταῦτα
 παρ᾽ ἑστέων ἀνὰ καὶ διώκοντες, καὶ παρ᾽ ἑστέων, ἀθῶν βα-

ρύνονται. Δυσάρεστον οἱ νοσοῦντες ἀπορίας ὑπο. καὶ γὰρ ἡ γυνή
 λυπεῖ, καὶ τὸν ἰατρὸν ἀπῶνται, καὶ δις χερῶν οἱ δὲ κλινίδιον

φίλων δ' ὅ, τ' ἐλθὼν, λυπηρὸς ὅ, τ' ἀπῶν βαρὺς, ὡς ὁ Ἴων
 φησὶν. εἴτα τῆς νόσου ἀγαθῶν, καὶ κρείστος ἐτέρας γε-

νομήνης, ἢ λην ἢ ὑγεία φίλα πᾶντα ποιῶσα καὶ παρ᾽ ἑστέων. ὁ
 γὰρ ῥᾶος ἀ καὶ ἀμύλια, καὶ σπυρομίδων ἀρτον ἀγαπῶν, τῷ

μερῶν αὐτόπυρον ἐπ' ἐλαίαις ἢ κερδαμίδι σπύρεται παρ᾽ ἑ-
 φίλων καὶ παρ᾽ ἑστέων. τοιαύτην ὁ λογισμὸς ἀκαλῶν καὶ

μεταβολῶν ἐγένετο μὲν ἀπορῶν παρ᾽ ἑστέων ἕκαστον βίον. Ἀλέ-
 ξανδρος Ἀναξάρχου παρ᾽ ἑστέων ἀπειρίας ἀκρῶν ἐδά-

κρυσ, καὶ τῶν φίλων ἐρωτῶντων ὅ, μὴ πέπονθεν, Οὐκ ἄξιον (ἔφη)
 διακρῦειν εἰ κρείστων ὄντων ἀπείρων, ἐνὸς οὐδέ πω κρείου γεγ-

ναμῶν; Κρέτης δὲ πῆραν ἔχων καὶ τείβανα, παύζων καὶ γελῶν
 ὡς παρ᾽ ἑστέων τὸν βίον διετέλεσε. καὶ μὲν καὶ τὸν Ἀγαμέμνο-

να, τὸ πολλῶν βασιλέων ἐλύπει
 Γνώσεται Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα, τὸν παρ᾽ ἑστέων
 Ζῆς ἐνέηκε πόνοισι ἀγαμπερές.

Διογῆνης δὲ πωλέμμος ἔσκωπε τὸν κήρυκα καὶ κακείμμος
 αἰσθῆται δὲ ἐκ ἐβέλετο κελθόντος, ἀλλὰ παύζων καὶ καταγε-

λῶν ἔλεγε, Εἰ δὲ ἴδῃ ὅτι παρ᾽ ἑστέων; καὶ Σωκράτης μὲν ἐν
 δεσμωτηρίῳ φιλοσοφῶν, διελέγετο τοῖς ἐπαίροις ὅ, τῷ Φαέθων

ἀναβάς εἰς τὸν ἔρατον, ἐκλαμῆν εἰ μηδεὶς αὐτῶν τοὺς τῷ παρ᾽ ἑ-
 ἴππους καὶ τὰ ἄρματα παρ᾽ ἑστέων δίδωσιν. ὡς παρ᾽ ἑστέων ὁ ἰσθ-

δημα τῶν ποδῶν σπύρεται, καὶ οὐ τῶν αἰώνων, ἔτω τῶν
 βίους αἱ ἀγαθῶν σπυρομίδουσιν αὐταῖς. οὐ γὰρ ἔστι σπύ-

ρῶν παρ᾽ ἑστέων ἐλαμίδουσιν τὸν ἀεὶ βίον ἠδὲ καὶ, ὡς ἡ εἰπεν,
 ἀλλὰ ὁ φρονεῖν ἄμα τὸν αὐτὸν βίον ποιεῖ καὶ ἀεὶ βίον καὶ ἠδῶν.

A iri eos & laedi putaret, si non consequerentur quae
 appetissent. Verum absurde is non qui possint ad
 remp. gerendam adhortatur, sed qui nequeat quie-
 scere. Enimvero non multitudine aut paucitate a-
 ctionum, sed pulcritudine ac turpitudine animi vel
 tranquillitas definienda est vel perturbatio. nam, ut
 dixi, non minus pulcrorum omisso, quam actio tur-
 pium molesta est. Eos enim, qui vnum aliquod cer-
 tum vitae genus molestia putant vacare, ut agricola-
 rum quidam, alii coelibum, alii regum, eos Menan-
 der fatis clare erroris sui admonet his verbis:

*Existimabam diuites ego, Phania,
 Fenore quibus non est sumenda pecunia,
 Non gemere noctu, nec sus deque voluier,
 Eheu mihi dicentes: sed placidum magis
 Carpere soporem suauiter.*

deinde postquam narrando explicauit, animad-
 uertisse se diuitibus idem quod pauperibus eueni-
 re, inquit:

*Est ergo vita consanguinea molestia
 Vita haec adest molli, clarae vitae aequae adest,
 Inopique confesescit vita.*

Sed veluti timidi inter nauigandum nausea corre-
 pti melius se habituros putant si in lintrem e lembo,
 rursumque inde in triremem conscendant, nihil agen-
 tes ii, quia bilem & metum secum transferunt: ita vi-
 tae mutationes non tollunt ex animo id quod aegre
 facit ac perturbat. id autem est imperitia rerum, ino-
 pia iudicii, & impotentia atque inscitia recte utendi
 statu praesenti. Haec sane tam diuites iactant quam
 pauperes, tam coelibes quam coniuges. ob haec fo-
 rum fugitur, & rursus molestum est ocium, ob haec
 produci in aulis volunt, & producti statim aegre fe-
 runt:

*Ob inopiam morosi sunt quibus est male.
 aegrotis & vxor molesta est, & medicum incusant,
 & lectulus displicet, & de amicis*

D *Gravis est qui venit: abiens parit molestiam,*
 ut Ion ait. morbo autem fugato, aliaque facta tem-
 perie, sanitas redit omnia grata redigens atque iucun-
 da. qui enim heri oua, amyllum, panem e cribrata fa-
 rina respuebat, hodie cibarium panem cum oliua &
 nasturtio comedit alacriter ac suauiter. Eodem mo-
 do recta ratio quoduis vitae genus, quamuis muta-
 tionem facit facile. Alexander cum infinitos mun-
 dos esse ex Anaxarcho audiuisset, fleuit: ac roganti-
 bus amicis quid accidisset, Non dignum, inquit, fle-
 tu vobis videtur, si cum sint infiniti mundi, nos ne
 vno quidem etiamnum potiti sumus? At Crates pe-
 ra & palliolo instructus, vitam tanquam festiuitate
 quaedam per iocum & risum exigebat. Et quidem A-
 gamemnoni molestiam attulit imperium in multos:

*Atridem cernes Agamemnona, Iuppiter vnum
 Prae reliquis tot inexhaustos tolerare labores
 Quem iubet assidue.*

F Contra Diogenes cum venderetur, sedens surgere
 noluit, subsannauitque venditorem surgere iu-
 bentem, cum ioco & risu dicens: Quid faceres si pi-
 scem venderes? Socrates in carcere philosophans
 cum amicis colloquebatur. Phaethon conscenso
 caelo plorabat, quod nemo ei patris equos & cur-
 rum traderet. Sicut igitur calceus vna cum pede,
 non in diuersam partem conuertitur: sic animi af-
 fectio vitam sibi conformem reddit. Non enim
 consuetudo, ut quidam dixit, vitae optimum mo-
 dum electum facit iucundum: sed prudentia simul
 & optimam & suauissimam parat vitae rationem.

Ergo fontem tranquillitatis animi in nobis inquit expurgemus: ut externa etiam tanquam familiaria non cum molestia nobis accidant atque vsurpentur.

Nihil est quod irascere rebus scilicet:

Non ira cura illis tua est. bene huic erit,

Qui rebus obtingentibus recte utitur.

Ludo enim tesserarum Plato vitam comparabat: ubi & iaciendum est quod sit commodum, & iactu quod cecidit recte vsurpandum. ac iacere quidem in nostra non est potestate: si vero recte sapimus, penes nos est quod fortuna obtulit conuenienter accipere, & suo quodque disponere loco, ubi & propria maxime conducant & quae praeter voluntatem eueniunt minime offendant. Alioqui eos qui vitam nulla arte adhibita, nulla prudentia degunt, quo modo morbis obnoxios videmus neque calorem ferre, neque frigus posse, cum res secundae supra suam extollunt sortem, tum aduersae deiciunt. utraque autem fortuna turbantur, aut potius ipsi utroque fortunae statu turbas sibi cient, magisque adeo bono (ut vsurpatur) rerum successu. Theodorus, qui Atheos, quod deos esse videretur negare, dictus est, aiebat se suas rationes dextra manu porrigente, ab auditoribus eas sinistra excipi. Rudes autem homines, saepenumero fortuna ad dextram adfistente turpiter manu sinistra excipiunt. Ab altera parte homines cordati, sicut apibus mel praebet thymus, acerrima & aridissima herba, ita e rebus aduersissimis saepenumero conueniens aliquid & commodum decerpunt. Id ergo est primo omnium exercitatione perdiscendum, ut quo pacto is qui canem lapide ferire cum voluisset, ista nouerca dixit Ne sic quidem iactum lapidis male cecidisse: ita nos quoque ea, quae nolentibus nobis fortuna obtulit, alio transferre sciamus. Actus est in exsulum Diogenes, ne hoc quidem male: nam factus extorris, philosophari cepit. Zeno Citiensis, audito, nauis oneraria, quam vnicam reliquam habebat, vna cum mercibus esse vi fluctuum obrutam atque demersam, Laudo, inquit, tuum factum o fortuna, quae nos in palliolum & porticum redigis. Quid obstat quo minus ista imiteris? Obeundo aliquo magistratu impigisti: viues postmodo ruri, rerum tuarum satagens. Ambiens principis alicuius amicitiam, passus es repulsum? viues periculorum & negotiorum liber. Rursum res gessisti curatum & occupationum plenas? atqui ne calida quidem aqua ita fouebit mollia membra, ut est apud Pindarum: sicut gloria & honor coniuncta potentiae alicui laborem facient dulcem, molestiamque molestiae expertem. Accidit per calumniam vel inuidiam exhibitatio aliqua & infelix successus: secundo vento ad Musas & Academia nauigare licet, quod fecit Plato, postquam naufragium amicitiae cum Dionysio fecit. Ac profecto ad parandam animi tranquillitatem multum conducit, illustres viros considerare, qui eadem qua nos fortuna aequo sunt animo vsi. Molestum tibi est quod prole cares? at Romanorum vide reges, quorum nullus filio regnum reliquit. Paupertas tibi grauis est? quis vero Bceotorum esse malles quam Epaminondas, aut Romanorum quam Fabricius. Adulterata est mulier: nonne legisti inscriptionem apud Delphos,

Agis me posuit terra rex & maris idem?

& audiisti uxorem eius Timeam fuisse ab Alcibiade vitiatam, & ancillis insuffragasse, Alcibiadem esse quem peperit infantem? Verum id Agidi non obstitit, quo minus Graecorum fieret clarissimus atque maximus. Neque Stilponem prohibuit iucundissime

A διό τι πύπηγνύ τῆς θύμιας ἐν αἰσῶν οὐσαι ἡμῶν, ἐκκαθαίρωμεν, ἵνα καὶ τὰ ἐκτὸς, ὡς οἰκεῖα καὶ φίλια, μὴ χαλεπῶς χρωμῶν συμφέρηται.

Τοῖς παθήμασι γὰρ οὐχὶ θυμοῦ θάλασσαν χρεῶν.

Μέλη γὰρ αἰσῶν ὁστέον, ἀλλ' ὁ τυγχάνων.

Τὰ παθήματα ὀρθῶς αἰσῶν, παρὰ ζεῖ καλῶς. κωβεία

γὰρ ὁ Πλάτων τὸ βίον ἀπέκασεν, ἐν ᾧ καὶ βαλὴν δεῖ τὰ παθήματα, καὶ βαλὴν, καὶ χρεῶν καλῶς πῶς πεσοῦσι. τούτων δὲ τὸ μὲν βαλὴν, ὅσα ἐφ' ἡμῶν, τὸ δὲ παρὰ ζεῖ δέχασθαι τὰ γινόμενα παρὰ τῆς τύχης, καὶ νέμειν ἐκάστῳ τόπον, εἰ καὶ τὸ οἰκεῖον ὠφελήσει μάλιστα, καὶ τὸ ἀβουλήτων, ἥμισυ λυπήσει πύς ἐπιτυγχάνοντας, ἡμέτερον ἔργον ὅσῳ, αὐτὸ φρονήτωρ. τὸ μὲν γὰρ ἀτέχνους καὶ ἀνοήτους παρὰ τὸν βίον, ὡς περ τοὺς νοσῶντας τοῖς σώμασι, μήτε καῦμα φέρει μήτε κρύος διωαμῶν, ὁμοίως μὲν ἀτυχία, συστέλλει δὲ δυστυχία παρὰ ζεῖται δὲ ἑπ' ἀμφοτέρων, μᾶλλον δὲ ὑπ' αὐτῶν εἰ ἀμφοτέρως, καὶ οὐχ ἥσσον εἰ τοῖς λεγομένοις ἀγαθοῖς. Θεόδωρος μὲν γὰρ ὁ κληθεὶς ἀθεός, ἔλεγε, τῇ δεξιᾷ τοὺς λόγους ὀρέγοντος αὐτῷ, τῇ δεξιᾷ δέχασθαι τοὺς ἀκρωμῶν. οἱ δὲ ἀπαίδεδοι πολλάκις τὴν τύχην δεξιᾷ παρὰ ζεῖται, ἐπαρτερῶς μεταλαμβάνοντες, ἀσημονοῦσιν. οἱ δὲ φρονῖμοι, καθάπερ τῆς μελίτης φέροι μελί τὸ δριμύτατον καὶ ξηρότατον ὁ γύμος, οὕτως ἀπὸ τῆς δεσχευάτων παθήματων πολλάκις οἰκεῖον τι καὶ χρεῖσιμον αὐτοῖς λαμβάνουσι. Ἔδο οὖν δεῖ παρὰ ζεῖται ἀσκεῖν καὶ μελετᾶν, ὡς περὶ τῆς κωβῆς ἀμφοτέρων τὰ λίθων, καὶ τὴν μητρῶν πατάξας, οὐδὲ οὕτως (ἔφη) κακῶς. ἔξῃ γὰρ μετὰ ζεῖται τὴν τύχην ἐκ τῆς ἀβουλήτων. ἐφυραδδύθη Διογῆνης· οὐδὲ οὕτως κακῶς. ἤρξατο γὰρ φιλοσοφῆσαι μετὰ τὴν φωνὴν Ζῆνωνι τῷ Κιπείῳ μίαν ναῦς παρὰ ζεῖται φορτηγῶν· πυρῶν δὲ τῆσιν αὐτοφορτὸν ἀπολωλέναι συγκλυθεῖσαν, Εὐγῆ (εἶπεν) ὡς τύχη ποιεῖς, εἰς τὸν τελῶνα καὶ τὴν σοῦν σκελετῶν ἡμᾶς. τί οὖν καλῶς μμεῖσθαι τούτους; ἀρχῆν πῶς τελῶν διήμῳ; εἰ ἀρχῆν ἀφ' ἧς ὀπίμμεθ' ἡμεῖς; ἀλλὰ φίλια μὲν ἡμῶν ἡγεμόνος, ἀπάσης; ἀκινδύνως καὶ ἀπαρῆμονως βίωσθαι. πάλιν εἰ παρὰ ζεῖται ἀσολίας ἔχοισι καὶ φρονήδας γέροντας; οὐδὲ τερμῶν ὕδαρ ὅσῳ δὲ τένξει μαλθακὰ γῆρα, κατὰ Πίνδαρον, ὡς δόξα ποιεῖ, καὶ τὸ μμεῖσθαι μετὰ πῶν διωάμεως, πόνον ἡδύν, καματὸν τ' ἀκμαῖον. ἀλλὰ τίς ἀπῆντηκεν ἐκ ἀβουλήτων ἢ φρόνου δυσμεῖα καὶ σκερῆσιμος; ὅτι τῶν μούσας οὐρεῖον τὸ πῶν καὶ τὴν ἀκαδημία, ὡς περ Πλάτωνι χυμαδένι παρὰ ζεῖται Διονύσου φίλια. διό καὶ τούτο παρὰ ζεῖται θύμιαν μέγα, τὸ πύς ἐδοξέως ἀποθεωρεῖν, εἰ μὴ δὲν ἑπ' αὐτῶν πεπόνθασιν. οἱ δὲ ἀπαθῆα ὁ λυποῦν ὅσῳ πύς τῶν Ρωμαίων ὅσα βασιλεῖς, ὡν ἔδειξεν ἡμῶν ἀπέλιπε. πένια διαφορεῖς παρὰ ζεῖται; καὶ τίς ἀνέββλου εἶ; μᾶλλον Βοιωτῶν, ἢ Ἐπαμῶνδας; τίς δὲ Ρωμαίων, ἢ Φαβείκιος; ἀλλὰ διέφθαρται σου τὸ γῶναι; ὅσα ἀνεγνωκας οὖν τὸ παρὰ ζεῖται τὸ ἐν Δελφοῖς; Ὑγῆ καὶ τρυφραῖς βασιλεῖς Ἄγῆς μὲ ἀπέθικεν. ὅσα ἀκῆκας ὅτι τούτου τῆ γυνῆκα Τιμαῖα Ἀλκιβιάδης διέφθικε, καὶ τὸ γῶναι, Ἀλκιβιάδην ἐκάλει ψιθυρεῖσθαι παρὰ ζεῖται τῶν τετραπαμῆδας; ἀλλὰ τῆσιν Ἀγῆν ὅσα ἐκάλυπεν ἐδοξέσθαι τὸν Ἐλλήνων εἶ; καὶ μέγιστον. ὡς παρὰ ζεῖται δὲ Σίλλωνα τῆ κατ' αὐτὸν φιλοσόφῶν

C

D

E

F

ἰλαρώτατα ζῆν ἀκόλαστος οὐσα ἠδυγάτηρ. ἄλλα καὶ Μη-
 Ἐρχλέους ἀνειδήσαντος, Ἐμὸν οὖν (ἔφη) ἀμύθημα τὸ
 ἔστιν, ἢ ἐκείνης; εἰπόντος δὲ τῷ ΜηἘρχλέους, Ἐκείνης μὲν ἀ-
 μύθημα, σὸν δὲ ἀτύχημα, Γὰρ λέγεις (εἶπεν) οὐχὶ τὰ ἀ-
 μύθημα καὶ Διαπίωματά ἐστι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.
 Τὰ δὲ Διαπίωματα, οὐχ ὧν Διαπίωματα, καὶ ἀπο-
 τεύματα; στωμολόγησεν ὁ ΜηἘρχλῆς. Τὰ δὲ ἀποτεύ-
 ματα, οὐχ ὧν ἀποτεύματα, ἀτύχηματα; πρὸς λόγῳ
 καὶ φιλοσόφῳ κενὸν ἀποδείξας ὑλαγμα τὴν τῷ κυνικῷ
 βλασφημίαι. τοῖς δὲ πολλοῖς ἐμόνον τὰ τῶν φίλων καὶ οἰ-
 κείων, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἐχθρῶν αἰῶ καὶ παρεξέωκα κακὰ.
 βλασφημίαι γὰρ καὶ ὄργαι καὶ φθόνοι καὶ κακῆταια καὶ
 ζηλοτυπία μετὰ διςμύθειας, αὐτῶν μὲν εἰσι τῶν ἐχθρῶν
 κήρες, ἐνοχλοῦσι δὲ καὶ παρεξέωκοι πρὸς ἀνοήτους. ὡς περ
 ἀμέλει καὶ γήτων ἀκροχολία, καὶ στυγῶν διςκλία, καὶ
 τῶν περὶ τὰς πρῶτας ἰσορρογῶν μορθηταί πινές, ὅφ ὧν
 οὐχ ἠκιστά μοι δοκεῖ καὶ αὐτὸς ἐπιταραχθῆναι, ὡς περ οἱ
 Σοφοκλέους ἰατρῶν, πικρὰν χολίαν κλύζοι φαρμάκῳ
 πικρῷ, οὕτως ἀπὸ χαλεπαίνει καὶ στωεκπικραίνεσθαι τοῖς
 ἐκείνων πάθει καὶ νοσήμασιν ὁκλύδωτος. ἀ γὰρ πρῶτος
 πρῶτα πεπενημένος, οὐχ ἀπλοῖς ἦτεσι, ὅσοι χη-
 σοῖς, ὡς περ ὀφθαλμοῖς ὄργανοις, ἀλλὰ κερχάρεσι τὰ πολλὰ
 καὶ σκληροῖς Διακρίσται. ὅ μὲν οὖν ἀπὸ τῶν τῶν, μὴ
 νόμιζε σὸν ἔργον (εἶ), μηδὲ ἄλλως ῥάδιον· αὐτὸς ὡς τοῖς τοῖς
 αὐτοῖς πεφυκῶσι χρώματος, ὡς περ ἰατρῶν ὀδοντῶν καὶ ἀγ-
 κτήσιν, ἠπίος φαινη καὶ μέτερος ἐκ τῶν ἐνδεχόμενων, δι-
 φραγῆ τῆ σὴ Διακρίσει μᾶλλον, ἢ λυπήσει τὰς ἐτέρων ἀη-
 δίας καὶ μορθηταί καὶ ὡς περ κύνας, αὐτὸς ἀλακτώσι, τὸ πρῶ-
 σῆσεν αὐτοῖς ἐκείνοις οἰόμενος φράσιν, ἐπιλήσει πολλὰ λυ-
 πησά στωάγων, ὡς περ εἰς χερῶν κίβητον, καὶ ταπεινὸν ἐπι-
 ρέοντα, τὴν μικροψυχία τῶν τῶν καὶ τῶν ἀδένειαν, ἀλλο-
 τεῖων ἀπατιμπλάμην κακῶν. ὅπου γὰρ ἔνιοι τῶν φιλο-
 σοφῶν καὶ τὸν ἔλεον ψήροσι πρὸς ἀτυχεῖς ἀδελφοῖς
 γηρόμενοι, ὡς καλὸς τῶ βοηθεῖν, ἔτῃ συνδραγῆν καὶ στωει-
 διδόναι τοῖς πλησίον οἰοῖτο· ὁ δὲ μεῖζον ἔστιν, ὅσοι αὐτῶν ἀ-
 μύθησαν καὶ Διακρίστων φάτως ὁ ἦτος ἀδανομέ-
 νους ἀθυμεῖν καὶ διςφορεῖν ἐώσιν, ἀλλὰ θεραπείαν αὐτῶν
 λύπης τῶν κακῶν ἢ δὴ σὴ πρὸς τὸς ὁκλύδωτος ἔστι πρῶ-
 ραῖν αὐτοῖς, ὅτι μὴ πρῶτος εἰσὶν οἱ χρώματος καὶ πρῶτοι-
 τες ἡμῖν ἐπιεικέες καὶ χαλῆντες, ἀρρομῶν καὶ διςκ-
 λάμωντας. ἀλλὰ ὅσα φίλε Γάκκιε μὴ ληθῆναι ὅτι ἐ-
 αὐτοῖς οὐδὲ καλῶν τῶν μορθηταί τῶ ἐπιταραχθῶν, ἀλ-
 λά ὅσα πρὸς ἡμᾶς ἰσοφιλίας πινές, οὐ μισοπονηταί,
 πρῶτα ἀλλοῖνοι καὶ δεδωκῆτες. ἀ γὰρ σφοδρὰ πρῶ-
 τὰ πρῶτα πρῶτα καὶ παρ' ἀξία ἐφέσει καὶ διώ-
 ξεις, ἢ πάλιν ἀποσφορῶν καὶ Διαβολαί τῶ πρὸς ἀνθρώ-
 πους ἐγὼ ἠνωσῶν ἰσοφίας καὶ διςκλίας, ὅφ ὧν τὰ μὲν ἀ-
 ποσφραῖσθαι, τοῖς δὲ πρῶτοι πρῶτοι δοκῶν. ὁ δὲ τοῖς πρῶ-
 τῶν ἐπιεικέες ἐλαφρῶς στωεφέρεσθαι καὶ μετεῖως,
 ἀκλόωτατος ἀνθρώποις ὁμιλεῖν γίγνεται καὶ πρῶτα-
 τος· ὅθεν ἐκείνον αὐτοῖς τὸν πρῶτον τῶ πρῶτων λόγον
 ἀναλάβομεν. ὡς γὰρ ἐν τῶ πρῶτον πρῶτον καὶ
 ἀνδρῶ φαινεταί γενομένοισι, ἀλλ' ὅταν ἰδῶμεν ἐτέρους τὰ αὐ-
 τὰ πρῶτον πρῶτον καὶ μὴ διςκράμοντας, ὅκ ἐπὶ τὸ σίτον
 ὅσοι τὸ πρῶτον, ἀλλ' αὐτοῖς ἀπὸ μετὰ καὶ τῶν νόσων· οὕτως καὶ

A omnium suæ ætatis philosophorū vivere intempe-
 rans filia. quin etiā Matrocli id exprobranti, Meum-
 ne, inquit, hoc est peccatum, an filie? ac dicente Me-
 trocle, Filie peccatum est, tuum infortunium: Quid
 ais? respondit. nonne peccata etiā sunt lapsus? Om-
 nino, aiebat Metrocles. Quid, inquit? nonne lapsus
 sunt earū rerum lapsus, quibus assequendis excidi-
 mus? Assensit. Nonne vero, inquit, istæ à rebus appe-
 titis aberrationes eorū sunt infortunia qui eas non
 assequuntur. Sic ille placido & philosophico sermo-
 ne ostendit vanum latratū esse cynicam calumniā.
 At multos non amicorū modo & familiarū, sed ini-
 micorum etiā perturbāt atq; iritant mala. Nam ma-
 ledicta, iræ, inuidiæ, malevolentia, obtrectationes
 cum malignitate cōiunctæ, pestes sunt eorū quibus
 infunt: stolidos autem turbant atq; exasperant. sicut
 etiam vicinorum iurgia, familiarium morositas, &
 administratorum rebus agendis adhibitorum impro-
 bitas. Qua quidem re tu mihi non minimum videris
 irritatus, quemadmodum apud Sophoclem medici

Amaro amarum pharmaco bilem eluunt,
 ita eorum peccatis acerbum te sævumque vicissim
 exhibere. non quidem hoc rationi conuenienter.
 Quas enim tu res tibi demādatas agis, earum mini-
 C steria non simplicia aut bona ingenia, tanquā com-
 moda instrumenta, sed plerunque aspera & distorta
 obeunt. Quorum tu persequi delicta, nō debes exi-
 stimare muneris tui esse, aut rem confectu facilem.
 Quod si iis talibus vtēs, sicut medicus forcipibus ad
 euellendos dentes & hamulis ad cōstringenda vul-
 nera vitur, placido animo mediocriter que contin-
 gunt feras, magis tua te affectione animi oblectabis,
 quā aliorum prauitate & malicia perturbabis: ne-
 que instar canis, qui vbi allatrauerit suo se defunctū
 officio putat, singula persequendo imprudens eo
 rem deduces, vt multa molestiam afferētia in hanc
 D animi tui paruitatem atque imbecillitatē, tanquam
 locum cauum & humilem confluentia contrahas,
 eamque alienis oppleas malis. Quando enim philo-
 sophorum nonnulli misericordiam, qua afficimur
 ob aliorum calamitates, vituperant: (quod debero
 nos opitulari aliis non vna dolere & animum de-
 mittere statuunt) & quando, quod sane maius est,
 delicta nos nostra aut morbos animi vbi sentimus,
 non sinunt mæstos esse & ægre ferre, sed absque
 dolore mederi vitio iubent: qui non sit rationi ad-
 uersum hoc in nos per negligentiam admittere, vt
 ægri indignabundique simus propterea, quod non
 E omnes quibus cum nobis res est, probi sunt atque
 sciti? Verum hoc vide mi Pacci, ne nosmetipsos non
 fatis attendentes, non in vniuersum improbitatem
 eorum quibus vitur, sed nostram affectionem à
 sui amore non malorum odio proficiscentem, præ-
 tendamus atque metuamus. Nimis enim animi
 ad res incitationes, & vehementiores iusto appeti-
 tiones, aut contra auersationes & vituperationes,
 ex suspiciones & morositatem aduersus homines
 nobis ingenerant, quorum culpa vel non adeptos
 quod cupiebamus, vel in ea quæ nollemus incidisse
 nos putamus. qui vero in rebus cum facilitate a-
 nimi & moderatione versari adfuevit, is cum homi-
 nibus agere facillime ac mansuetissime potest. Ita-
 que sermonem de rebus ceptum repetamus. Febrici-
 tantibus, quidquid gustent, amarū & insuauē vi-
 detur. sed tamen vbi alios videmus eadē citra mole-
 stiam gustare, non iam cibum potumve, sed morbū
 & ægrotantes in causa esse dicimus. Eodem modo
 culpare

culpares & inique ferre desinemus, si videamus
ijsdem alios absque dolore & cum hilaritate uti.
Iam id quoque multum ad animi tranquillitatem
confert, si in his quæ nobis invitis euenerunt, non
negligamus in hæc intueri quæ nobis grata & ve-
nusta adsunt: sed mixtione utrorumque instituta,
meliorum momentis deteriora aboleamus. Sed
nos, qui oculos nimio splendore offensos ad florida
& viridia auertentes reficimus: iisdem cogitatio-
nem rebus dolorem afferentibus intendimus, eam-
que recensioi molestiarum immorari cogimus,
tantum non vi abstractam à melioribus. Atqui huc
non inepte transferri potest, quod scite dictum est
incuriosum:

*Aliena quorsum acute pervides mala,
In propriis cacus, hominum inuidissime?*

Quid enim mala tua mi homo, nimis subtili visu
perspiciens, semper conspicua facis ac renouas? bo-
nis autem presentibus animum non adhibes? sed
quemadmodum cucurbitulæ deterrimum è carne
sanguinem eliciunt: ita de rebus tuis pessima quæ-
que adversum te colligis? nihil sane Chio illi præ-
stans, qui multo boni vini alijs divendito, acidum
sibi ad cœnam gustando exquirebat: servus autem
quidam ab alio interrogatus, quidnam rei agen-
tem herum reliquisset, Bonis, respondit, præsentibus
mala quærentem. Plerique enim bonis & sua-
uibus rebus præteritis, ad difficilia & grauia tolera-
tu currunt. Ex horum numero non fuit Aristippus,
gnarus quasi in trutina meliorum rerum momen-
tis aduersus incommoda sese subleuare atque ef-
ferre. itaque prædio amisso quodam egregio, ex ali-
quo eorum qui maiorem in modum se casum eius
dolere & inique ferre simulabant, quæsiuit, Nonne
tu vnicum possides agellum, mihi tres fundi sunt
reliqui? Assenso, Cur itaque non tuam potius vi-
cem doleam, inquit? est enim infani, ob amissa do-
lore affici, non gaudere relictis. ac sicut pueruli si
quis ludicrarum rerum vnam ipsis auferat, reliquis
etiam omnibus proiectis plorant ac vociferantur:
ita vna aliqua in re fortuna nobis obturbante, ini-
que ferendo & lamentando cætera omnia nobis
reddere inutilia. Diceres, quid habemus? Immo au-
tem, quid non habemus? huic gloria, illi familia, a-
lij coniugium, alij bonus amicus contigit. & Anti-
pater Tarsensis, cum iam moriturus bona quæ ipsi
contigissent recenseret, ne prosperam quidem na-
uigationem præterijt, qua è Cilicia Athenas vsus
fuerat. Communia quoque negligenda non sunt,
sed eorum habenda ratio est, & gaudendum quòd
viuimus, valemus, Solem videmus, bellum nullum,
nulla est seditio, terra cultui, mare nauigationi libe-
re prostat, licet nobis loqui, tacere, res agere, ocio
frui. Hæc presentia maiorem nobis animi para-
bunt tranquillitatem, si absentium imagines nobis
singamus, sæpius nobiscum memoria repetentes,
quam desiderabilis sit ægotandi sanitas, in bello
constitutis pax, gloriæ in tanta vrbe & amicorum
copia peregrino & ignoto: & quàm sit molestum
priuari partis ijs. Sic fiet, vt non tum demum ma-
gna ac præclara singula ista deputemus, quando
amittimus: ante autem, & dum potimur, pro nihi-
lo ducamus. non enim precium rebus istis interit-
tus addit, neque eas debemus tanquam magnas
comparare, semperque trepidare & metuere ne
tantis rebus spoliemur, dum vero possidemus, tan-
quam nullius precij res contemnere & negligere:

A ὅτις πρῶτα παυσίμῃ μεμφομένη καὶ διερχομένη,
αὐτέρεος τὰ αὐτὰ πρὸς δεχομένης δὴ τύχης καὶ ἰσχυρῆς ὀ-
ραδῆς. ἀγαθὸν τοῖσι ἐν τοῖς ἀβουλήτοις συμπύμασι πρὸς
διθυμίας, καὶ ὅ μὴ παρῶν ὅσα πρὸς φιλή καὶ ἀγαθὰ πά-
ρῃ ἐστὶν ἡμῖν, ἀλλὰ μὲν ὅσα δὲ ἀμαρτυροῦν τὰ χεῖρα τοῖς βελ-
τίοσι ἰὸν ὅ τῶν ὄψας ὑπὸ τῆς ἀγῆλα μωροῦν ἡδωσκ-
μίας ἀποτρέφοντες, ταῖς ἀνὴραῖς καὶ πώδεσι χροιάς παρ-
ηροῦν. τί τὸ ἀγαθόν ἐντείνοντες εἰς τὰ λυπηρὰ καὶ
πρὸς βία τὸ μὴ αἰατῶν ἐνδεχέμεν ἀναλογι-
σμοῖς, μονοῦ βία τῆς βήτων ἀποπάσαντες. καὶ τοῖς τὸ γὰ
B πρὸς τὸ πολυπρῶτα λελεγεμένον ὅτι ἀπὸ τῶν, δὲ ὅτι
μετενεχθῆναι, Τί τῶν ἀλλοτέρων ἀνὴρα πρὸς βασιλευσάτα τε καὶ ἐν
ὄξυδρκεῖς, ὅ δὲ ἰδὸν πρὸς ἀβλέπεις; ἢ ὅσα μὲν κακὸν ὡ μα-
καρεῖ λία καὶ ἀβλέπεις, καὶ ποιεῖς ἐναργῆς αἰεὶ καὶ πρὸς-
φατον, ἀγαθὸς ὅ παροῦσιν οὐ πρὸς αἰεὶ τί τὸ ἀγαθόν;
ἀλλ' ὡς ἂν αἱ σκῆλαι ὅ χεῖρα ἐκ τῆς ἀρχῆς ἔλκεσιν, οὐ-
τω τὰ κακὰ τῶν ἰδίων σωματῶν ἐπὶ σαυτὸν, ὅθεν ἢ τῶ
Χίου βήτων ἡρόμυρος, ὅς πολλὴ καὶ χροῖαν οἶνον ἐτέρεος πι-
πρὸς αἰσῶν, εἰ αὐτῶ πρὸς τὸ ἄριστον ὄξυδρκεῖς ἀγαθὸν
C μυρος. οἰκέτης δὲ ἡς ἐρωτηθεῖς ὑφ' ἐτέρου ἢ ποιούτα τὸ
δεσποτικῶν καταλέγειται, Ἀγαθὸν (ἔφη) παρῶν, κα-
κὸν ζῆλοντα. καὶ γὰρ οἱ πολλοὶ τὰ χροῖα καὶ πόπμα τῶν
ἡδέων ὑπερβαίνοντες, ὅτι τὰ διερχομένη καὶ μορθηρὰ βέ-
χουσιν. ὅ τὸ ἀεὶ πρὸς οὐ τοῖος, ἀλλ' ἀγαθὸς, ὡς ἂν ὅτι
ζυγῶ, πρὸς τὰ βελτίονα τῶν ὑποκειμένων ἀναφέρων
καὶ ἀναχρυσίζων αὐτὸν. χροῖον οὖν ἀπολέσας καλὸν ἡρώ-
τησεν ἕνα τῶν πρὸς πρὸς ποιουμένων σωματῶν καὶ σω-
ματῶν. Οὐχὶ τῶν χροῖον ἐν ὅτι, ἐμοὶ ὅ τρεῖς ἀ-
χροῖ καὶ ἀλείπονται; σωματῶν ὅ τρεῖς δὲ ἐκείνου, Τί
οὖν (εἶπεν) οὐ τῶ μᾶλλον ἡμεῖς σωματῶν; μακρὸν γὰρ
D ὅτι τοῖς ἀπολλυμένοις ἀνίσταται, μὴ χροῖον ὅ τοῖς ὑποκει-
νοῖς. ἀλλ' ὡς ἂν τὰ μικρὰ παιδεία ἀπὸ πολλῶν παιγνίων
αὐτὸν ἡς ἀφέληται ἢ, καὶ τὰ λοιπὰ πρὸς πρὸς ἀντα-
κλάει καὶ βοᾷ. τὸ αὐτὸν ὅ τρεῖς ἡμᾶς πρὸς ἐν ὀχληθέντα ὑ-
πὸ τῆς τύχης, καὶ τὰ πρὸς ποιεῖν ἀόνητα ἑαυτοῖς, ὅδ-
ροῦν καὶ δυσφοροῦντας. καὶ ἢ φῆσαι ἡς αὐτὸν ἔχοντα;
ἢ ὅ τὸν ἔχοντα; ὅ μὲν δόξαν, ὅ τὸ οἶκον, ὅ τὸ γάμον, τὰ ὅ φί-
λος ἀγαθὸς ἐστίν. Ἀντίπατρος ὅ τὸ Ταρσεῖς, πρὸς τὸν τε-
λοῦτον, ὡν ἔτυχεν ἀγαθὸν ἀναλογιστοῦ, ὅθεν τὸν ἡ-
πλοῖαν παρέλιπε τί τὸ ἐκ Κιλικίας αὐτῶν ἡροῦν εἰς Ἀ-
E θῆνας. δὲ ὅ τὸ τὰ χροῖα μὴ παρῶν, ἀλλ' ἐν ἡμιθῶν πρὸς
αὐτῶ καὶ χροῖον ὅ τὸ ζῶντα, ὑγαίνομα, τὸ ἡλίον ὄραμα. οὐτε
πόλεμος, οὐτε γάμος ἐστίν. ἀλλὰ καὶ ἢ γῆ παρῶν χροῖον, καὶ
θάλασσα πλεῖν ἀδελφῶν τοῖς βουλομένοις. καὶ λέγειν ἔξεστι
καὶ σιωπῶν, καὶ πρὸς τὸν καὶ χροῖον, διθυμῶν
ὅ τούτοις μᾶλλον παρῶν, αὐτὸ μὴ παρῶν αὐτῶ φη-
τασίαν λαμβάνοντα. ἀναμνησκόντες αὐτοῖς πολλάκις,
ὡς ποθῶν ἐστὶν ὑγεία νοσοῦσι, καὶ πολεμουμένοις εἰρήνη,
καὶ κτήσασθαι δόξαν ἐν πόλει τῆς αὐτῶ καὶ φίλοις, ἀ-
γῶν καὶ ξένων. καὶ ὅ τρεῖς ἀγαθῶν ἡροῦν, ὡς αἰατῶν. οὐ
F γὰρ τότε γίνεται μέγα καὶ ἡμῶν ἕκαστον ἡμῶν ὅ τὸν ἀπολη-
ται, ὑποκειμένου ὅ τὸ μὴ ἐστίν. ὅθεν γὰρ ἀξίον ὅ μὴ εἶ-
ναι πρὸς ἡμῶν. ὅθεν δεῖ κτῶντα μὲν ὡς μεγάλα,
καὶ τρέμειν αἰεὶ δεδῶσθαι, ὡς ὑπερῶ μεγάλων, μὴ φερθη-
ματῶ ἔχοντα, παρῶν καὶ καταφρονοῦν ὡς μηδενὸς ἀξίων.

ἀλλὰ χρῆσθαι μέγιστα ἐπὶ τὰ χαίρων καὶ ἀπολαύων αὐτῶν,
 ἵνα καὶ τὰ ἀποβολὰς, αἰσυντυχάρωσι, παρούτερον φέρω-
 μῶν. οἱ δὲ πολλοὶ ποιήματα μὲν (ὡς ἔλεγε Ἀρκεσίλαος) δη-
 λότητα καὶ γραφὰς καὶ ἀνδρῶν ἀνδράς, οἶονται δεῖν ἀκριβῶς καὶ
 καὶ μέγας ἔκαστον ἐπιπορθύμενοι τῇ Διανοίᾳ καὶ τῇ ὀφεί-
 θεωρεῖν, τὴ δὲ αὐτῶν βίον ἔχοντα πολλὰς οὐκ ἀτερπεῖς ἀνα-
 θεώρησεις ἔωσιν, ἔξω βλέποντες αἰεὶ καὶ θαυμάζοντες ἀλλο-
 τείας δόξας καὶ τύχας, ὡς ἄρ' μοιχοὶ τὰς ἐτέρων γυναῖκας,
 αὐτῶν ὅτι καὶ τῶν ἰδίων κατὰ φρονούντες, καὶ τοὶ καὶ τὸ μέγα
 παρὸς διθυμῶν ἐστὶ, τὸ μέγιστα μὲν αὐτὸν ἐπισησπείν καὶ τὰ
 καὶ ἑαυτὸν, εἰ ὅ μὴ, τὴς ὑποδεετέρας ἀποθεωρῶν, καὶ μὴ,
 κατὰ τὸ οἱ πολλοὶ, παρὸς τοῖς ὑπερέχοντάς ἀντιπαρεξάγου-
 σιν. οἷς δὲ οὐκ, οἱ δεδεμένοι διδαμονίζουσι τὴς λευμῶν,
 ἐκείνοι δὲ τὴς ἐλθόντες· οἱ δὲ ἐλθόντες τὴς πολίτας,
 οὔτοι ὅτι πάλιν αὐτὴς πλοισίαι· οἱ δὲ πλούσιοι τὴς ἑατέ-
 πας, οἱ ὅτι βράπαι τὴς βασιλείς· οἱ δὲ βασιλεῖς τὴς θεοῖς,
 μονονοχῆ βροτῶν καὶ ἀγράπτην ἐθέλοντες. εἴτα οὕτως αἰεὶ τῶν
 ὑπερῶν ἑαυτοῖς ἐνδεῖς ὄντες, ὅσοι ποτε τοῖς καὶ ἑαυτοῖς χάριν
 ἔχουσι.

Οὐ μοι τὰ Γύγῳ τὴ πολυχρύσου μέλι. καί,
 Οὐδ' εἰλέπω με ζήλος, οὐδ' ἀγάρομα
 Θεῶν ἔργα, μεγάλης δὲ οὐκ ἐρῶ τυραννίδος·

Ἀπόπροθεν γὰρ ἐστὶν ὄφθαλμῶν ἐμῶν. Θάσιος γὰρ
 εἰς ἐκείνος, ἀπὸ δὲ ἵς Χίος, ἀπὸ δὲ Γαλάτης ἢ Βιθυ-
 νός, οὐκ ἀγαπῶν εἰς ἵνος μερίδος ἢ δόξαν ἢ δυνάμιν ἐν τοῖς
 ἑαυτῆ πολίταις εἰληχεν, ἀλλὰ κλαίων ὅτι μὴ φορῆ πατρι-
 κίαις· εἰ ὅ καὶ φορῶν, ὅτι μὴ δὲ πω στρατηγῆ Ρωμαίων· εἰ ὅ
 ὅ καὶ στρατηγῶν, ὅτι μὴ ὑπατεύει καὶ ὑπατεύων, ὅτι μὴ
 παρὸς ἀλλ' ὑπερὸς ἀνιερῶν δὲ. τὸ τοῦ ἵδ' ἐστὶ· ἢ ἀπὸ, ἢ
 Συλλέγοντα παρὰ φάσας ἀρχιερίαις ἐπὶ τῶν τύχων, αὐτὸν
 ὑπ' αὐτῆ κολάζουσα καὶ δίδουσι δίκην· ἀλλ' ὅ γε νοῦν
 ἔχων θετήια φρονούντα τὴ ἡλίου μωριάδας ἀνδρόπων
 ἀπείρους ἐφορῶντος, ἀνυδου γ' ὅσοι καρπὸν ἀνόμενα φρονός,
 οὐκ εἰς ἵνων ἢ τῶν ἐνδοξός ἐστὶ καὶ πλούσιος, ὁδὲ ὑμῶν, κα-
 θηται καὶ ἑαπεινούμενος, ἀλλ' ὅτι μωρίων μωριάκις ἐν
 ἑσπύτοις ἀρημονέτερον ζῆ καὶ βέλπιον, ὑμῶν τ' ἑαυτῶ
 δαίμονα καὶ τ' βίον, ἐν ὅδ' ὡς παρῆσιν. ἐν ὀλυμπία μὲν
 γὰρ οὐκ ἐστὶ νικητῶν ἐκλεγεμένον ἀντιπάλοισ· ἐν τῶν βίῳ ὅ
 τὰ παρὰ γὰρ δίδουσι παρῶντα πολλῶν μέγα φρονῶν, καὶ
 ζήλων μάλλον εἶ) ἢ ζήλων ἐτέροις· αἰ γὰρ δὴ μὴ τὴ Βερέ-
 ρω μὴ δὲ τὴ Ἡρακλέους ποιήσης σεαυτὸν ἀνταγωνιστήν.

ὅτῳ οὖν πῶν θαυμάσιος ὡς κρείττονα τ' ἐν τῶν φορέῳ κα-
 μιζόμενος, ὑποκύντας ἡέσση καὶ τοῖς βασιάζοντάς· καὶ
 ὅτῳ ἀφαιρόντα τῶν σχεδία μακαρίους τ' ἑρῆξην ἐκεί-
 νον, ὡς ὁ Ἑλλησπόντιος, ἴδε καὶ τὴς ὑπο μέρτις δερύτ-
 τούτας τ' Ἀθῶν, καὶ τὴς παρῶντορῶν ὡτα καὶ ῥίνας ἐπὶ
 τῶν ἀγαλυθῶν τῶν γέφυραν ὑπὸ τῶ κλύδωνος· ἀμα
 καὶ τῶ ἐκείνων ἀποθεωρῶν ἀφαιροῖδου, ὅτι τ' σὸν βίον καὶ
 τὰ σὰ παρὰ γὰρ μακαρίζουσι. ὁ Σωκράτης ἀκούσας
 ἵνός τῶ φίλων λέγοντος ὡς πολυτελής ἢ πόλις· μὴ ἂς ὁ
 Χίος οἶνος ἢ πορφύρα, τειῶν μῶν· τὴ μέλιτος ἢ κητύ-
 λη, πέντε δραχμῶν λαβῶν αὐτὸν παρῶντα τοῖς δι-
 φίτοις, Ὀβολοῦ ὅτι μίεκτον· ἀτελής ἢ πόλις. εἴτα τῶς ἐλαίαις,
 δύο ἢν χαλκῶν ἢ ῥηνίξ, ἀτελής ἢ πό-
 λις· εἴτα τῶς δέξιαις, δέκα δραχμῶν, ἀτελής ἢ πόλις. οὐκοῦν καὶ ἡμεῖς,
 ὅτῳ ἀκούσων ἐτέρου λέγοντος ὡς
 μικρὰ τὰ καὶ ἡμᾶς παρὰ γὰρ καὶ λυπαρὰ δέξαις, μὴ ὑπατάδωντων,
 μὴ δὲ ἐπιβροχῶντων, ἐνεστὶ εἰπεῖν,

A sed ita maxime frui, ut voluptatem ex ijs gaudium-
 que capiamus: ut etiam amissionem eorum, sicubi
 accidat, æquiore animo feramus. Sed plerique poe-
 mata (ut aiebat Arcefilaus) aliena, & picturas, & sta-
 tuas putant sibi exacte singulis partibus animo ocu-
 lisque perlustratis contemplanda: vitā autem suam
 multa habentem consideratu non iniucunda præ-
 tereunt, foras semper prospicientes, aliorumque fa-
 mam & fortunam admirantes: sicut adulteri alie-
 nas spectant mulieres, suas despiciunt. Cæterum id
 quoq; ad animi tranquillitatem magnopere cōdu-
 cit, maxime quidem se & suas res intueri: sin verò id
 B non possit locum habere, non cum præstantioribus
 se comparare: quo vitio vulgo laboratur. nam, verbi
 gratia, qui vinciti sunt, solutorum laudat fortunam,
 soluti liberorum, liberi civium, ciues diuitum, diui-
 tes satraparum, satrapæ regum, reges deorum, tan-
 tum non tonare & fulgurare cupientes.

*Non res mihi sunt cordi Gyga diuitis,
 Neq; cepit emulatio me superum neq;
 Magna obstupesco facta, nec tyrannidem
 Magnam appeto, procul ab oculis sita est meis.*

At vero Thafius aliquis, Chius, Galata, vel Bythi-
 nus, non contentus se aliquo inter suos ciues loco,
 C in honore & cum potentia esse, plorat se non gesta-
 re vestem patriciam: & si ferat, quod non sit prætor
 Romanorum: & hoc adeptus, quod non consul: &
 consul, quod non prior, sed posterior fuerit renun-
 ciatus. Hoc autem quid est aliud, quam occasiones
 ingrato animo fortunam accusandi conquirentē, à
 se ipso sumere supplicium? At qui sana mente præ-
 ditus salubriter sapit, is Sole infinita millia homi-
 num intuente,

Ampla quicunq; fruuntur terra frugibus,

non si quem de his gloria sibi & opibus præstare vi-
 det, ideo deplorans sortem suam abiecto animo
 sedet: sed in publicum procedit, fortunam suam
 D & vitam prædicans, quæ sibi in tanta multitudine
 alijs beator obtigit. In Olympiaco quidem certa-
 mine non ita permittere vincere, ut ipse tibi qui-
 cum certes deligas. At in vita licet, ac res humanæ
 concedunt ut cum multis præstes felicitate, ma-
 gno sis animo alijsque potius æmulandus, quam a-
 liorum admirator. si quidem te non cum Briareo
 aut Hercule componas. Ergo vbi magna te cepe-
 rit admiratio eius qui lectica gestatur, oculis pau-
 lululum demissis etiam baiulos contemplare. & cum
 E Xerxem illum rati mare transeuntem cum Hel-
 lespontio illo beatum prædicabis, inspicere etiam
 eos qui flagellis vrgentibus Atho montem per-
 forant, & quibus ob ruptum fluctibus pontem
 aures narsque amputantur, simulque eorum
 sensum considera, quod vitam & res tuas ij feli-
 ces existimant. Socrates quendam amicorum
 audiens dicere, Quam sumptuosa est Vrbs? mina
 venditur vinum Chium, purpura tribus, mellis he-
 mina quinque denarijs: adduxit ad fatinas, Hæc,
 dicens, semifextarius venditur obolo: frugaliter in
 Vrbe viuitur. tum ad oliuas, Duobus æreis chænix,
 deinde ad exomides, Hæc decem drachmis vendi-
 tur vestis: viles sunt res in vrbe. Ita & nos, cum au-
 F diemus aliquē pronunciantē tenues res nostras ef-
 se & afflictas, qui cōsules aut procuratores nō sumus:

οὐκοῦν καὶ ἡμεῖς, ὅτῳ ἀκούσων ἐτέρου λέγοντος ὡς
 μικρὰ τὰ καὶ ἡμᾶς παρὰ γὰρ καὶ λυπαρὰ δέξαις, μὴ ὑπατάδωντων,
 μὴ δὲ ἐπιβροχῶντων, ἐνεστὶ εἰπεῖν,

esse nos in lauta atque splendida re dicemus, ut qui neq; mendicemus, neq; oneribus baiuladis aut ad- ulando viuamus. Enimvero quando ea est nostra stultitia, ut magis aliorum quam nostri respectu vi- uere adfuescamus, ingeniumq; ita est obtrectatione ac invidentia corruptum, ut non tam gaudeamus nostris, quam ob aliorum bona doleamus: eorum quos æmularis atque admiraris, non tantum vide splendida illa & nobilia bona, sed aperiēs ea, & glo- rix ac speciei tanquam florido aliquo conopeo re- ducto, intus penetra. cernes multa molesta & mini- mē iucunda ijs inesse. Pittacus ille, cui magnā for- titudo, magnam sapientia & iustitia parauerunt glo- riam, cum hospites conuiuio excepisset, vxorq; ira- ta supervenisset, & mensam subvertisset, hospitibus perturbatis, Vnicuiq;, inquit, vestrum est mali ali- quid: felicissimus hic, cui hoc tantum:

*Hic in foro beatus esse creditur,
Cum foribus apertis sit suis miserrimus:
Imperat mulier, iubet omnia, semper litigat.
Multa adferunt illi do lorem, nil mihi.*

Talia multa opibus, gloriæ, regno inhærent, ignota vulgo. officit enim luminibus factus.

O felix satisq; Atrida beantibus orbe:
extrinsecus illa beatitatis laudatio ducta, ob cir- cumfusam armorum, equorum, militum copiam. at intus voces perturbationum animi vanæ huic gloriæ reclamant:

*Iuppiter implicuit noxæ me prorsus acerba. Item hæc:
Suspicio te o senex,
Et quicumq; virorum
Sine periculo vitam exegit
Inglorius, ignotusq;.*

Ergo id genus ratiocinationes valent ad carpen- dum exhauriendumque hunc animi morbum, quo de fortuna nostra queruli, ob vicinorum admira- tionem res nostras extenuamus ac deprimimus. Id quoq; non leuiter tranquillitati mentis obest, quod non mediocribus & ad facultates nostras accom- modatis appetitionibus, tanquam velis, utimur: sed spe maiorum rerum concepta, postmodo frustra- te conatu genium fortunamque incusamus, non nostram (quod erat rectius) stultitiam. Etenim non is infortunatus est, qui iaculari aratro, aut boue le- porena venari voluit: neque ei qui frustra verricu- lo aut funda captauit cervum, vllus malus aduerfa- tur genius: sed stultitia & peruersitas eum ad ten- tanda impossibilia adigunt. In culpa est sui amor, studium ingenerans primas sibi in omnibus rebus contentiose arrogandi, & inexsaturabili cupiditate omnia aggrediundi, non enim diuites modo simul, & docti, & robusti, & ad compotandam idonei, & comes esse atque amici regum & vrbium principes volunt: sed male secum agi putant, nisi canes etiam, & equos, & coturnices, & gallos alijs habeant præ- stantiores. Dionysius maior non contentus omniū ea tempestate tyrannorum quod esset maximus, iri- tato atq; exasperato animo quod Philoxenum poe- tam canendo, Platonem differendo non superaret, alterum in lapicidinas coniecit, alterum in Ægi- nam vendidit. Non hoc modo egit Alexander. qui cum Criso stadij cursor cum ipso de velocitate cer- tans dedita opera visus fuisset succumbere, vehe- menter est indignatus. Probè etiam Homericus Achilles, cum dixisset,

*Non me inter Danaos cum sit prestantior alter:
Pugnando: mea namque aliis facundia cedat.*

Λαμπερά τ' ἀκαθ' ἡμᾶς πρῶτα, καὶ ζήλωτος ἢ ἡμῶν ὁ βίος· οὐ παρουστίον, οὐκ ἀποφοροῦν, & χαλαρόν. ἔμην δ' ἄλλ' ἐπεὶ πρὸς ἑτέροις μάλλον ἢ πρὸς αὐτοῖς ἔπα ἀδύτητος εἰρήσμετα ζῆν· καὶ πολὺ δ' ὀδύσζην ἢ φύσις ἔχουσα καὶ δ' βάσκανον, οὐ χάρει τσοδὸν τοῖς ἰδίοις, ὅσον ἀνιάται τοῖς ἀλλοτείοις ἀγαθοῖς, μὴ μόνον ὅρα τ' ἀλαμπερά καὶ τὰ πει- ῶπα τ' ζήλουδῶν ἔπα τὸ καὶ θαυμαζομένων, ἀλλ' ἀνα- καλύψας καὶ ἀφαιλάς, ὡς παρ' ἀνθρώπων πρῶτα πείρασμα, τ' δόξαν αὐτῶν καὶ τ' ἐπιφαιείδου, ἐν τὸς γηροῦ, καὶ κατόψα πολλὰ δις χερῶν, καὶ πολλὰς ἀνδρίας ἐνούσας αὐτοῖς. ὁ γὰρ Πιττακὸς

B ἐκείνος, οὐ μέγα μὲν ἀνδρείας, μέγα δ' ὀφίας καὶ δικαιοσύνης κλέος, εἰς τὰ ξένους· ἐπελοῦσα δ' ἡ γυνὴ μετ' ὀργῆς ἀνέβρεψε τ' τρεπέζην· τ' δ' ἑξένων ἀφ' ἑραπέπεντων, Ἐκείτω ἴ(ἐφη) ἡ- μῶν κακὸν ἐστίν· ὃ δ' ἑὺμῶν ἄριστα πρῶτα, Οὗτος μακάριος ἐν ἀρετῶν ἰσχυρὸς, ὃ τὰν δ' ἀνοίξῃ τὴν θύραν, τεισάθλιος. Γυνὴ κρατεῖ πύργων, ἐπιτάτῃ, μάχῃ αἰεὶ. Ἀπὸ πλείονων ὀδυῶται, ἐγὼ δ' ἀπὸ ἑσθηνός· τοιαῦτα πολλὰ καὶ πλούτω καὶ δόξῃ καὶ βασιλείᾳ πρὸς ἐστὶν ἀδελφὰ τοῖς πολλοῖς. ἐπιπρῶθε γὰρ ὁ τύφος,

C ὃ μάκαρ Ἀρείδῃ μοιρηγῆς ὀλβιόδομον, ἔξωθεν οὗτ' ὁ μακαριστός, ὀπλων καὶ ἵππων καὶ στρατείας πρῶτα χυμῶν· αἰ δ' τ' παθῶν φωνὰ πρὸς τ' κενὴν δόξαν ἐνδοθεν ἀν- ἡμῶν τρυσοῖ,

Ζεὺς με μέγα Κρονίδης ἀτὴ ἐνέδῃσε βαρεῖν. καὶ Ζηλοῦσε γέρον, Ζηλοῦ δ' ἀνδρῶν ὅς ἀκίνδυνον βίον ἔξε- πείρασεν ἀγῶν, ἀκλεῖς. ἔξεστιν οὖν καὶ τοῖς τοῖς ἐπιλα- γισμοῖς ἀπαρῦτειν τὰ πρὸς τὴν τύχην μεμψιμοίρου, καὶ ἀφ' ὅ θαυμάζειν τὰ τῶν πλησίων, ἐκ τ' ἀπειθοῦτος τὰ οἰ- κεία καὶ καταβλήοντος. οὐχ ἡκιστα τοῖνυ δ' ἡμῶν καλοῦει τ' μὴ συμμέβοις χρεῖσθαι, πρὸς τὴν ἑσπεριμῶν δυνά- μιν ὀρμῆς, ὡς παρ' ἰσίοις, ἀλλὰ μείζονων ἐφιεμῶν ταῖς ἐλ- πίαν, εἴτ' ἀποτυχεῖν ἄσπασθαι δαίμονα καὶ τύχην, ἀλλὰ μὴ τὴν αὐτῶν ἀβελτησίαν. ὅσα δ' γὰρ ὅξδῃ τὰν ἀεθῶν βουλόμηνος, καὶ τὰ βοῖ τ' λαγῶ κινηγετεῖν, δυσ- τυχῆς ἐστίν· ὅσα δ' τὰν γείφοις καὶ ἀγῶν εἰσάφοις μὴ λαμβάνουσι, μὴ δ' εἰς δαίμον ἐναυδοῦται μορθηρῶς, ἀλλ' ἀδύτητος καὶ μορθηρῶς τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιπρῶθεσθαι.

D ἄπρον δ' ἡ φιλαυτία μάλιστα, φιλοπρῶτος ποιοῦσα καὶ ἐφίλονεῖκος ἐν πᾶσι, καὶ πύργων ἐπιδραπτομῶν ἀπλή- ρως. οὐ γὰρ πλούσιοι μόνον ὀμοῦ καὶ λόγοι καὶ ἰσχυροὶ καὶ συμπο-

E ἡ καὶ ἡδεῖς εἶ) καὶ φίλοι βασιλέων καὶ πόλεων δέροντες ἀ- ξιοδοῖν· ἀλλ' εἰ μὴ καὶ κωῶς ἔξοισι πρῶτερον ἀρετῇ, καὶ ἵπ- ποις καὶ ὀρτυγῶν καὶ ἀρετῶν, ἀδύμοισι. Διονύσιος ὁ πρῶ- σούτερος, οὐκ ἠγάπα μέγιστος ὡν τ' τότε τρεῖντων, διη' ὅτι Φι- λοξένου τὸ ποιητῆ μὴ βέλπον ἢ δ' μὴδὲν, μὴ δ' πρῶτον ἐπ' ὅ δ' ἀεθῶν Πλάτωνος, ὀργιστῆς καὶ παροξυντῆς, τ' μὴ εἰς τὰς λαπτομίας ἐνέβλεπε, τ' δ' ἀπέδοτο πέμψας εἰς Αἴγι- ναν, οὐ τοῖοδος Ἀλέξανδρος· ἀλλ' ἐπεὶ Βείσων ὁ σαδῶδρόμος ἀμυλλῶμηνος αὐτῶν πρῶτον ἀρετῆς, ἐδόξεν ἐκῶν παρεῖναι, σφό- δρα διηγάμῃσθαι. ὃ δ' καὶ ὁ ποιητῆς Ἀχιλλεύς ἔπα- ει-

F πῶν, τοῖος ἐῶν οἶος οὐτὸς Ἀχιλλῶν χαλκωχρῶτων, ἐπὴν εἶπεν, Ἐν πολέμῳ ἀρρηθ' ἀμείνονές εἰσι καὶ δῆλοι. Μεγάβουζον δ' τ' Πέρσιω εἰς τὸ ζωγραφεῖον ἀναβῶντα τὸ Ἀπελλοῦ,

subiecit, Megabyzo Persæ cum in officinam Apellis pictoris descendisset,

καὶ λαλῶν ὅτι χρῆσαντα πρὸς τῆς τέχνης ἐπεσόμενον ὁ Ἀ-
 πελλῆς, εἰπὼν, ἕως μὲν ἡσυχίᾳ ἦγες, ἐδόκεις ἕως εἶ) Διὰ τῆ
 χρυσία καὶ τὴν πορφύραν, νικῶν καὶ ταυτὶ τὰ τείδοντα τὴν
 ἄρδην παιδεία καὶ ταυτὶ τὸ φλυαροῦντος. ἀλλ' ἐνίοι
 τὸς μὲν Στωϊκοὺς οἴονται παύειν, ὅταν ἀκούσῃ τὸ φόν
 παρ' αὐτοῖς μὴ μόνον φρονιμὸν καὶ δίκαιον καὶ ἀδρεῖον, ἀλλὰ
 καὶ ῥήτορα καὶ φραττηρὸν καὶ ποιητὴν καὶ πλούσιον καὶ βα-
 σιλέα παροπαρδόμενον, αὐτοῖς ὅτι πύτων ἀξιοδοτῶν-
 των καὶ μὴ τυγχάνωσιν, ἀνιδνται. καίτοι καὶ τῶν θεῶν ἀλλ-
 λος δῆλον ἔχον διδάμιν, ὁ μὲν, ἐνυδῆιος, ὁ δὲ, μαρταβος, ὁ δὲ,
 κερδῶος ἐπονομάζεται· καὶ τὸ Ἀφροδίτῳ ὁ Ζεὺς, ὡς οὐ με-
 τὸν αὐτῆς πολεμικῶν ἔργων, ὅτι γάμοις ὅτι τελλῆ καὶ θαλά-
 μοις. ἵνα γὰρ εὐδὲ στυπάρην, ἀλλὰ μάλλον ἕτα εναιτι-
 οῦσθαι πέφυκεν ἀλλήλοισι τῶν ἀσπυδαζομένων. οἷ, ἀσκησις
 λόγων, καὶ μαθημάτων ἀνάληψις, ἀσπραγμοσύνῃς δεῖ-
 ται καὶ ἀρλῆς διδάμεις ὅτι πολιτικῆ, καὶ φιλικῆ βασιλέων,
 οὐκ αὐτὸ παρματων εὐδὲ ἀρλιαν πειρίνονται. καὶ
 μὴ οἶνος τε καὶ ἀρκῶν ἐμφόρησις (ἄμα μὲν ἰσχυρὸν ποιου-
 σι καὶ ῥωμαλέον, ψυχρὸν δὲ ἀδενῆ καὶ χρημάτων ἐπιμέ-
 λεια μὲν καὶ τήρησις συνεχῆς αὐτῶν πλοῦτον, ἕταροφία
 ὅτι καὶ ἀειφρονῆσι, μέγα πρὸς φιλοσοφίαν ἐφόδον. ὅθεν
 οὐ πύτων πύτων ἐστίν, ἀλλὰ δεῖ τῶν Πυθικῶν γράμματι πε-
 λῶν, αὐτὸν καὶ μαθητῶν· εἴτα γρηῶσαι πρὸς ἐν ὅτι πέφυκε,
 καὶ μὴ πρὸς δῆλον ἀπὸ τε βίου ἡλὸν ἔλκειν, καὶ πρὸς ἀβία ἐ-
 σθαι τὴν φύσιν, Ἐν δὲ μασιν ἵππος, εἰ δὲ δρόσῳ βοῦς, πα-
 ρά ναὺν δὲ ἰθύς τὰ χίσα δελφίς, καὶ παρ' ὅτι βουλόνοτα φόνον,
 κίωα γρηῶν πλάθυμον ἐξέδρην. ὁ δὲ ἀγάλλων καὶ λυπούμενος
 ὅτι μὴ καὶ λέων ἐστίν ὁρεσῆσθος δὲ καὶ πεποιθὸς, ἄμα καὶ κυ-
 νίδην Μελιτῶνον εἰ χέλωα χήρας γυναικὸς ἰδίου μῦθον,
 ἀπόπληκτὸς ἐστίν. τούτου ὅτι οὐδὲν βελτίων, ὁ βουλόμενος ἄμα
 μὲν Ἐμπεδοκλῆς ἢ Πλάτων ἢ Δημοκρίτος εἶ) πρὸς ἐξοσμου
 γράφων καὶ τῆς τῶν ὄντων ἀληθείας, ἄμα ὅτι πλοῦσία γρηῶ
 συγκατεῦδην, ὡς Εὐφορίων. ἢ τῶν ὅτι κῶμον Ἀλέξανδρον
 συμπίνην, ὡς Μήδους· ἀρμακτῶν ὅτι καὶ λυπούμενος εἰ μὴ
 θαυμάζεται Διὰ πλοῦτον, ὡς Ἰσμιλίως, καὶ δὲ δρετῶν, ὡς
 Ἐπαμινώνδας. εὐδὲ γὰρ οἱ δρομῆεις ὅτι μὴ τὸς τῶν παλαι-
 ῶν φέρονται φεφάνοις ἀθροῦσιν, ἀλλὰ πῶς αὐτῶν ἀγάλλον-
 ται καὶ χαίρουσι, Σπάρτῳ ἔλαχε, ταῦτον χέσμη. καὶ γὰρ
 ὁ Σόλων,

Ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοῖς οὐ Διὰ μείψομεθα
 Τῆς δρετῆς τὸ πλοῦτον ἐπεὶ ὁ μὲν ἔμπεδόν ἐστίν,
 Χρήματα δὲ αἰθερῶν δῆλον ὅτι δῆλος ἔχει.

καὶ Σόλων ὁ φισικός, ἀκούσας ὅτι πολλὰ πλοῦσι εἶχεν
 Μενέδημος μαθητῆς, Τί οὖν (ἔφη) θαυμάσον εἰ πλείονες
 εἰσιν οἱ λούεσθαι θέλοντες τῶν ἀλείφεσθαι βουλομένων; Ἀ-
 εισοτέλης ὅτι πρὸς Ἀντίπατρον γράφων, Οὐκ Ἀλέξανδρον
 μόνον (ἔφη) παροσκή μέγα φρονεῖν, ὅτι κρατεῖ πολλῶν αἰ-
 θερῶν, ἀλλ' οὐχ' ἠπλοῦσι ἕτα ἀρχεῖ πρὸς θεῶν ἀδελφῶν
 ξάζειν. τὸς γὰρ οὕτω τὰ οἰκεία σεμνυνοῦσθαι οὐκ ἐνοχλή-
 σει τὰ τῶν πλοῦσιον. ἵν' ὅτι τὴν ἀμπελον σόκα φέρην οὐκ
 ἀξιοδομῶ, εὐδὲ τὴν ἐλάφην βόρην, αὐτὸ ὅτι εἰ αὐτοῖς, εἰ μὴ
 καὶ τὰ τῶν πλοῦσιων ἄμα καὶ τὰ τῶν λογίων, καὶ τὰ
 τῶν φρατερομένων καὶ τὰ τῶν φιλοσοφούντων, καὶ τὰ
 τῶν χερακευόντων καὶ τὰ τῶν παρρησιαζομένων, καὶ τὰ τῶν
 φειδομένων, καὶ τὰ τῶν δαπνομένων ἔχοντα πρὸς
 τερήματα, συκαφαντομῶν καὶ ἀρρεσομῶν εἰ αὐτοῖς, καὶ
 καταφρονομῶν ὡς οὐδὲ καὶ ἀπελάς βιοούτων.

A & nescio quid de arte dicere cepisset, silentium im-
 posuit Apelles his verbis: quādiu tacebas, existima-
 bare aliquid esse ob auri & purpurę ornamenta: at
 nunc te nugantem etiā pueruli isti ochram terentes
 deridēt. Sed nonnulli Stoicos ludere putant, quan-
 do ab ijs audiunt sapientem non modo prudentem,
 iustum, fortem, sed thetorem quoq; imperatorem,
 poetam, diuitem, regem que cognominari. cum in-
 terim hos sibi titulos ipsi arrogēt omnes, & nisi ob-
 tinent, indignentur. Atqui deorum alius alia vir-
 tute præditus, hic bellicosus, ille fatidicus, rursum
 alius lucri præses nominatur. & Venerem Iupiter,
 B quod ad eam res bellicę nihil pertinerent, ad nu-
 ptias & cubilia ablegat. Et vero sunt quę simul lo-
 cum habere non possunt, sed invicem pugnant stu-
 dia. puta, ocio opus habet dicēdi exercitatio, & ma-
 thematum tractatio, atque aliarum vacatione oc-
 cupationum facultas civilis, & amicitie regum, non
 sine negocijs & occupationibus parari possunt, tum
 vini & carniū vsus largior, corpus validum ac ro-
 bustum facit, animum imbecillum: assidua rei fa-
 eiundę cura & conseruatio diuitias auget, contem-
 tus opum ad philosophiam est perquam vtile viati-
 cum. Hinc equidem constat non omnia esse omni-
 um: sed oportere Pythię obtemperantem inscri-
 ptioni, Scipsum nosse: deinde vti suo ingenio ad ea
 ad quę natura factus est: neque id ad alius vitę stu-
 dium trahendo, huic vim facere.

*Equus est ad currum idoneus:
 Ad aratra bos: propter ratem
 Delphin celerrime incitatur.
 Apro si quis necem struit,
 Canem inveniat laboriosum.*

Qui autem indigne fert, quod non simul est
Robore confidens leo, montibus innutritus:
 & catellus Melitæus in sinu viduę mulieris educa-
 tus: stupidus est. neque eo melior, qui simul vult &
 Empedocles, Plato, aut Democritus esse de mundo
 scribens, & cum vetula diuite dormire, vt Eupho-
 rion, aut cum comeſatoribus Alexandri potare, vt
 Medius. & qui iniquo animo toleret, non simul &
 ob diuitias, vt Ismeniam, & ob virtutem, vt Epami-
 nondam, se in admiratione haberi. Nam neque cur-
 fores animo sunt ægro, quia non auferunt coronas
 luctatorum: sed suis gaudent atque exsultant. Spat-
 tam es nactus, hanc orna. sic & Solon,
*At nos virtutis non permutabimus horum,
 Pulcrę virtutis munia diuitiis.
 Cum stet virtutis stabilis possessio semper,
 Incerta varia sorte ferantur opes.*

E Et Strato physicus audito Menedemum multis mo-
 dis plures habere discipulos, Quid mirum est, aie-
 bat, si plures sunt qui lauare, quam qui vngi vo-
 lunt? Aristoteles quoque ad Antipatrum scribens,
 Non solum Alexandrum debere multum sibi tri-
 buere ob imperium in tot homines, pronunciat: F
 nihil minus id licere ijs, qui recte de Deo sentiant.
 Etenim eos qui hoc modo sua extollunt bona, mi-
 nus aliorum perturbabant. Nunc nos, qui a vite fi-
 eus, aut ab olea vuas non requirimus, nisi pręroga-
 tiuas simul omnes diuitum, doctorum, bellato-
 rum, philosophantium, adulantium, libere dicen-
 tium, parcorum, sumtus facientium habeamus, ca-
 lēniamur, ingratiq; aduersum nosmetipsos sumus,
 ac vitam nostram vt inopem mutilamq; spernimus,

*Finem etiam hoc ipso nil minus quod quibus
 imperat, nec de dijs sentiunt.*

Præter hæc vero, ab ipsa nos natura admoneri vide-
mus, ut enim brutorum animalium alijs aliunde
nutrimentum suggerit, neque omnibus carnem
edendi, semina legendi, radices effodiendi faculta-
tem indidit ea: sic homini quoque varias ad vitam
tolerandam opportunitates præbuit. opilioni suas,
suas aratori, aucupi, & quem mare alit. Quo æquius
est nos id genus vitæ, quod nobis est commodum,
amplexos, in eo elaborare, reliqua omittere, neque
ostendere Hesiodum intra modum substituisse, cum
diceret,

Succenset figulo figulus, fabrum faber odit.

non enim eandem modo artem, eandem vitæ ra-
tionem exercentes dum æmulantur, sed & doctos
opulenti, & opulentos fama clari, & cauidici sophis-
tas, atque adeo comedos in theatris pulcre stan-
tes, histrionesque & seruos regum aulicos liberi ho-
mines ac patricij cum stupore admirantes beatof-
que dicentes, non mediocrem sibi ipsis dolorem
perturbationemque afferunt. Iam quod hominum
vnusquisque penum vel tranquillitatis animi, vel
ægritudinis in sese habeat, & dolia bonorum ac
malorum non in Iouis limine, sed in animo suo re-
posita, affectionum diuersitates demonstrant. Sto-
lidi enim bona etiam præsentia non cernunt ne-
que curant: quod cogitationes suas semper futuris
habent intentas prudentes ea quoque, quæ esse de-
sierant, memoriæ perspicacitate sibi præsentia fa-
ciunt. Quippe stultis id quod præsens est, & exigui-
simo temporis puncto setangendum præbens, de-
inde sensum effugit, non iam amplius ad ipsos per-
tinere videtur. sed quemadmodum apud Manes
pingitur quidam funem torquens, & id quod con-
textuit asino vorandum permittens: ita multorum
stupida quædam & ingrata obliuio omnem actio-
nem, omnes res præclare gestas, omne iucundum oc-
cium, omnē conuiuiorum & voluptatum fruitionē
abolens, non finit vitam esse continuam, præsentibus
ad præterita adiūctis: sed hefternam ab hodierna,
hanc à crastina diuidens, quidquid evenit obre-
rens tanquam non factum redigit. Nā qui in scho-
lis incrementa corporum negant, ob continuatam
substantiæ fluxionem: ij verbo faciunt nos subin-
de alios. qui autem priora non complectuntur me-
moriam, neque reuocant, sed effluere sinunt, ij re ip-
sa faciunt se quotidie indigos inanesque, & à cras-
tino pendent: tanquam ea quæ superiore ano-
no, dudum adeoque heri obtigerunt, plane ad ip-
sos nihil pertineant, neque omnino ipsis eue-
nerint. quæ res animi tranquillitatem non leuiter
impedit. Grauius etiam huic officitur, quan-
do homines muscarum in morem in speculis de-
læui superficie delabentium, ac asperitatibus &
fissuris inhaerentium, à iucundarum rerum me-
moriam defluentes recordationi molestarum impli-
cantur. immo, sicut Olynthi cantharos ferunt in
locum quendam qui ab exitio eius infecti Cantha-
rolethrū dicitur iniectos, quod exire inde nequeant,
perpetua circumuersione enecari: ita ipsi quoque in
malorum commemorationem vbi incidere, in-
de se revocare & recreare nolunt. Oportet autem
sicut in tabula colorum, ita in animo rerum eas
quæ maxime nitent ac splendent proponere, ij-
que tetrica obscurare & opprimere, quandoqui-
dem omnino deleri & amoueri non possunt. Vi enim
lyræ aut arcus nerui, ita mundi quoque concen-
tus vicissitudine quadam intenditur ac remittitur:

A *πρὸς τὸ ἄνω, καὶ τὴν φύσιν ὁρατὸν ὑπομιμνήσκουσιν ἡμᾶς.
ὡς γὰρ τῶν θηρίων ἐπέρις ἀφ' ἑτέρων παρεσκόβασε τ' ἐγ-
φίω εἶ, καὶ οὐ πῶτα ἄρχοφαγεῖν ἢ ἀσπερμολογεῖν ἢ ῥίζωρυ-
χεῖν ἐποίησεν, οὕτω τοῖς ἀνθρώποις ποικίλας πρὸς τὸ βίον
ἀφορμαὶ ἔδωκε, Μηλόβοτα τ' ἀρότα τ' ὀρνιθολόγω τε καὶ ὄν-
πόντος βρέφη. δὲ δὴ τὸ πρὸς φρονέοντες ἑαυτοῖς ἐλθόμενοι καὶ δι-
πονοῦντας, εἰ τὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ μὴ τὸ Ἡσίοδον ἐλέγχον ἀνδρα-
γερον εἰπόντα,*

Καὶ κεραμεὶς κεραμεὶ χροτέφ καὶ τέκτονι τέκτων.

B *οὐ γὰρ μόνον τὸς ὁμοτέχοις καὶ τὸς ὁμοῦτοῖς ζηλοτυποῦ-
τες, ἀλλὰ καὶ λόγοις πλούσιοι, καὶ πλοισίοις ἐνδοξοὶ, καὶ δι-
κελῶρι ἄφισας, καὶ ναὶ μετὰ Δία κωμωδοὶς ὀνημεροῦντας
ἐν θεατροῖς, καὶ ὀρχηστὰς, καὶ θεράποντας, ἐν αὐλαῖς βασι-
λέων ἐλθόμενοι καὶ ἀπατεῖδας καὶ ἀπεταμηνέοι καὶ
μακαρίζοντες, οὐ μετρίως λυποῦσιν αὐτοὺς καὶ ἀσπίτου-
σιν. ὅτι ἡ ἕκαστος ἐν ἑαυτῷ τὰ τῆς ἀθυμίας καὶ τῆς διζυ-
μίας ἐχέτω μετὰ, καὶ τὸς τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν πόντος
ὄρα ἐν Διὸς οὐδὲ καὶ ἀκακίᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ ψυχῇ κειμένους
αἱ ἀφοραὶ τῶν παθῶν δηλοῦσιν. οἱ μὲν γὰρ ἀνέητοι καὶ
παροῦντα τὰ χροῖα παρέραι καὶ ἀμελοῦσιν, ὑπὸ τῆς στυ-
C *τεπάδα πρὸς τὸ μέλλον ἀεὶ τῆς φροντίσιν οἱ δὲ φρονίμοι καὶ
τὰ μηκέτ' ὄντα τὰ μνημονόθεν ἀπαργῶς, ὄντα ποιοῦσιν ἑαυ-
τοῖς. ὁ γὰρ παρὸν τὰ ἐλαχίστω τῆς χρόνου μορίῳ τῆν πα-
ροῦσιν. εἴτα τίμ' ἀθήσιν ἐκφυγόν. ὁ δὲ πὶ δοκεῖ πρὸς ἡμᾶς
ὄρα ἡμέτερον εἶ, τοῖς ἀνοήτοις. ἀλλ' ὡς ἀφ' ὁ ἐν ἀδου ζω-
γραφοῦμενος χροιστρόφος ὄρα ἰνὶ παρῆσιν ἔπιδοσκαρῶν
κατὰ μάλιστ' ὁ πλερέμενον, οὕτω τῶν πολλῶν αἰαθή-
τος καὶ ἀχάριστος ὑπολαμβάνουσα λήθη καὶ ἀκαταμεμνήθη,
πρὸς τὴν πᾶσαν ἀφανίζουσα καὶ ἀπὸ θάνατο καὶ χολῆ
ἔπι γρηῖν, καὶ συμπεριφορῶν, καὶ ἀπολαύσιν, ὄρα εἰ τὸ
D *βίον εἶνα ἡμᾶς, συμπλεκεμῶν τοῖς παροῦσι τῶν παρῶ-
χημῶν. ἀλλ' ὡς ἀφ' ἑτέρον τ' ἐχθρὸς ὄντα, τῆς σήμερον καὶ τ'
αὔριον ὁμοίως, οὐ τ' αὐτὸν τὰ σήμερον διαμερόσα, πᾶν τὸ γε-
νόμενον, ἀλλ' εἰς τὸ ἀχρηστον τὰ ἀμνημονότα κατῆσιν. οἱ
μὲν γὰρ ἐν τῇ χολῆ τὰς αὐθῆσεις ἀναιροῦντες ὡς τῆς οὐ-
σίας ἐνδελεχῶς βεβύσης, λόγῳ ποιοῦσιν ἡμῶν ἕκαστον ἀνῶν ἐ-
αυτοῦ καὶ ἀνῶν. οἱ δὲ τῇ μνήμῃ τὰ πρὸς τερα μὴ φρονέτες,
μηδὲ αἰαλαμβάνοντες, ἀλλ' ὑπερφῶν ἐόντες, ἔργῳ ποιοῦ-
σιν ἑαυτοῖς καὶ ἡμέραν ἀποδέξας καὶ κενούς, καὶ τῆς αὔριον
ἐκρεμαμῶν, ὡς τῶν πέρισι καὶ πρὸς τὴν καὶ χροῖς, οὐ
E *πρὸς αὐτῶν ὄντων, ὄρα ὄρα αὐτοῖς ἡμῶν καὶ τῆς οὐ-
πὶ ἀθυμίας ἔπι ἀσπίδ' ἀκακίᾳ μάλλον, ὄρα ὡς ἀφ' αἱ
μῆμα τῶν λείων τόπων ἐν τοῖς ἀπὸ πρῶτος ἀπολιθάσιν οἱ,
τῆς δὲ βάρυτῆσι πρὸς τὸν καὶ τῆς ἀμυχῆς. οὕτως
ἀνθρώποι τῶν ἀγαθῶν καὶ πρὸς τῶν ἀπορρέοντες ἐμπλέ-
κονται τῆς τῶν ἀνδῶν ἀναμνήσιν. μᾶλλον δὲ, ὡς ἀφ' ἐν Ὀ-
λιμῶν τὸς ἀμυχῆς λέγεισιν, εἰς τὴν χροῖον ἐμβόησιν ὁ
καλῶν καὶ ἀμυχῆς, ἐκβιῶν μὴ διωμῶν, ἀλλ'
ἐκείν' ἐπερομῶν καὶ κυκλῶν ἐκ ἀποδησῶν, οὕτως
εἰς τὴν τῶν κακῶν μνήμῃ ὑπορρέοντες ἀνεργεῖν μὴ ἔ-
F *λοντες, μὴ δὲ ἀσπινύσασιν. δὲ δὲ, ὡς ἀφ' ἐν πανακίῳ χρομῶ-
των, ἐν τῇ ψυχῇ τῶν πρὸς τῶν ἀγαθῶν καὶ λαμ-
πρῶ πρὸς τῶν ἀγαθῶν, ἀποκρύπτειν τὰ στυροπῆ καὶ πῆξιν.
ὄρα εἰ τὰ γὰρ ὄρα ἐστὶ πᾶσι πασιν οὐδὲ ἀπαλαγῶν.
παλίεργος γὰρ ἀμυχῆς χροῖου, ὡς ἀφ' ἄρῆς καὶ πῆξου.*****

κὶ τ' ἀνθρώπων κατὰ τὸν ἑσθὲν, ὅσδε ἀμιγῆς, ἀλλ' ὡς ἄρ' ἐν
μοισικῇ βαρῆς φθόγῳ κὶ ὀξείῃ, ἐν ᾧ γραμματικῇ φωνήεντα
κὶ ἀφωνα γραμματικῇ μοισικῆς κὶ γραμματικῆς, οὐχ ὅτ'
τετα διεσχεράντων κὶ ὑποφθόγων, ἀλλ' ὅτι πᾶσι χρῆσθαι κὶ μι-
γρῶναι πρὸς ὁ οἰκείον ἔστιν ἀμιγῆς. οὕτω κὶ τῶν πρῶτων
ἀνθρώπων ἐχόντων, (ἐπεὶ κ' ἔτ' Εὐεπίδῳ,

Οὐκ ἀνθρώποι πρὸς ἐὰν κὶ κακὰ,

Ἀλλ' ἐστὶν ἐν ἑαυτοῖς, ὡς τ' ἐχθρὸν καλῶς) οὐδεὶς τοῖς
ἐπέροις ἐξ ἑαυτοῦ, οὐδ' ἀπαρρῶν δὲ ἀλλ' ὡς ἄρ' ἀρμονι-
κῶς ἀμιγρῶνται αἱ τοῖς κρείττοσι τὰ χεῖρονα, κὶ τὰ φαύλα
τοῖς χεῖροσι ἐμπεδισθέντων, ἐμμελῆς δ' ἐστὶν βίου μίγμα
ποιῆν κὶ οἰκείον ἀλλοῖς. Οὐ γὰρ (ὡς ὁ Μένανδρος φησὶν) ἀπὸ τοῦ
δαίμονος ἀνδρὶ συμπαροῦσα τεῖ Εὐχὴς ἡμιόμοιοι μυσταγωγῆς
τῆ βίου ἀγαθῆς, ἀλλὰ μάλλον (ὡς Ἐμπεδοκλῆς) διττὰ ἴνες
ἔχασον ἡμῶν ἡμιόμοιοι πρὸς ἀλλήλους καὶ κατὰ χρόνῳ
μοῖραι καὶ δαίμονες,

Εἴθ' ἦσαν Χθονίη τε καὶ Ἡλιόπη τε μαῶπις,

Δῆεις θ' αἵματόεσσα, καὶ Ἀρμονίη ἡμερῶπις,

Κόμιστ' Αἰσθή τε, Θόωσά τε, Δειναίη τε,

Νημερτῆς τ' ἐσθῆσα, μελαγκάρπος τ' Ἀσάφθα. ὡς τε
τέτων ἐκείνου σπέρματα τῶν παθῶν ἀνακεκαμμένα δεδε-
γμένῃς ἡμῶν τ' ἡμέσεως, κὶ ἔχον τὸ πολλὸν αἰωμάλια ἐ-
χούσης, ὡς κ' ἡμῶν ὁ νοδὸν ἔχον τὰ βυθίονα, πρὸς δὲ καὶ
θάτερον χρῆται ἁμφοτέρῃς, ὅθεν ἀφαιρῶν. οὐ γὰρ μό-
νον ὁ τῆς αἰεῖον ἦκισα δεόμοιος, ὡς φησὶν Ἐπίκουρος, ἦδιστα
πρὸς αἰεῖον, ἀλλὰ κὶ πλοῦτος ὡφραμῆς, καὶ
δόξα κὶ δυνάμις κὶ ἀρχὴ, κὶ μάστις τῆς ἡκίστα τῶν ἀντιπᾶ
βουλήτων, ἢ γὰρ σφοδρὰ πρὸς ἑκάστου ἑπιθυμία, σφοδρότατον φό-
βον ἐμποιοῦσα ἔμῃ πρὸς ἀλλήλων, ἀδελφῆ τ' ἄλλῃ ποιεῖ κὶ ἀβέ-
βαιον, ὡς ἄρ' φλόγα κατὰ πνεομύθῳ. ὡς δὲ δίδωσι πρὸς τὴν
τύχην ἀδελφῆ καὶ ἀδελφῆς εἰπεῖν ὁ λογισμὸς, Ἡ δὲ μὲν αἰ-
ὲ φέρει, ὀλίγον δ' ἄγος ἡ ἀπολείπει, τῆτον ἦδιστα ποιῆ
αὐτῶν τοῖς παροῦσι δ' ἡρῶν ἔχον, καὶ μὴ δεδῆσεν αὐτῶν τὴν ἀ-
ποβολὴν, ὡς ἀφόρητον. ἔξῃ γὰρ τὴν Ἀναξαγόρου ἀφᾶτε-
σιν, ἀφ' ἧς ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῆ πατρὸς ἀεφώνησεν, Ἡ δὲ ἔνθ-
τον ἡμῶν, μὴ τῶν μᾶζον τῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ μίμου μύθους,
ἑπιλέγειν ἑκάστῳ τῶν τυχηρῶν, Οἶδα τ' πλοῦτον ἐφήμε-
ρον ἔχον καὶ οὐ βέβαιον. Οἶδα τὴν ἀρχὴν ἀφελῆσθαι δυ-
ναμῶν τῆς δεδωκῆς. Οἶδα τὴν γυναικᾶ χρεσθῆν, γυ-
ναῖκα ἣ οὐσαν καὶ τὸ φίλον, ἀνθρώπων ὄντα, φῦσι δὲ με-
ταβολὴν τῶν, ὡς ὁ Πλάτων εἶπεν. αἱ γὰρ τῶν ἀδελφῶν πρὸς
σκέλαι καὶ ἀφᾶτεσις, εἰ μὴ συμβῆ τῶν ἀβουλήτων μὲν,
ὅσοι ἀπρὸς δὲ καὶ μὴ δεχόμενοι δ', Οὐκ ἀνθρώποι,
καὶ Πολλὰ ἠλπίζον, καὶ δ', Ταῦτα οὐ πρὸς δόξαν, οἷ
πῆδηματᾶ καρδίας καὶ σφυγμοῖς ἀφαιρῶσι, καὶ τῶ
κὶ πάλιν δ' μακρῶδες καὶ τῶ ἀπομύθῳ ἰδρῶσι. ὁ μὲν
οὖν Καρνεάδης ἐπὶ πρῶτων μεγάλων ἡμῶν
μῆσκον, ὅτι πᾶσι καὶ ὅλον ἔστιν εἰς λύπην καὶ ἀθυμίαν δ'
ἀπρὸς δὲ καὶ τῶν Μακεδόνων βασιλεία τῆς Ρωμαί-
ων ἡγεμονίας πολλοσημόειον ἡ, ἀλλὰ Περσεὶς μὲν ἀπο-
βδῶν Μακεδονίῳ, αὐτὸς τε κατὰ φριώει τ' ἑαυτῆ δαί-
μονα, καὶ πᾶσιν ἐδόκει δις τυχεύατος ἀνθρώπων γεγενῆ-
ναι καὶ βαρυποτμότατος. ὁ δ' οὗτου κρηθῆσας Αἰμίλιος,

imperio, vix aliquanta huius pars erat. & tamen Perseus amissa Macedonia, cum ipse suam deplorabat for-
tunam, tum ab omnibus miserimus infelicissimusque homo iudicabatur. at qui hunc deicerat Aemilius,

A & in rebus humanis nihil sinceri, nihil puri est. Sed
quemadmodum in musica soni sunt & graves &
acuti, & in Grammatica literæ cum vocales, tum
mutæ: musicus autem & grammaticus est non qui
alterum genus moleste fert atque fugit, sed qui om-
nia usurpare & permiscere arte sua potest. ita in re-
bus quoque humanis cum sint oppositi invicem
ordines (quando, ut est apud Euripidem,

Seiungier non possunt à bonis mala.
Sed est eorum, ut res habeant satis bene,
Commixtio quadam)

non debemus in altero animum ob dolorem de-
B spondere: verum harmonicos imitari, & meliori-
bus deteriora obscurando, ac mala bonis occupan-
do, concinnum vitæ, nobisque conveniens tempe-
ramentum conficere. Non enim verum est quod
dixit Menander:

Vnicuique, in lucem cum primòe dicitur,
Genius bonus vite magister totius

Adstitit. --- sed Empedoclis probanda potius est
sententia, qui vnum quæque nostrum, postquam est
natus, arripi gubernarique à duplicibus fati genij-
que docet.

Hic inerant Chthonia, & cernens procul Heliopæa,
Et vario Harmonie vultu, Derisq; cruenta,
Turpis Callistoq;, Thoosaq; Demæeq;
Nemertes & amæna, nigro fructuq; Asapheia.

C quorum geniorum nominibus variæ animi pertur-
bationes exprimuntur, quarum omnium semina
cum ortus noster secum tulerit, ideoque vitæ ma-
gna sit inæqualitas: meliora quidem optat, qui sana
est mente, sed tamen altera quoque expectat, & vtrif-
que vtitur ita, Vt ne quid nimis. Non enim tantum
qui minime desiderat crastinam diem, sicut Epicu-
rus aiebat, suavissime procedit in crastinā diem: sed
& diuitiæ, & gloria, potentia, honores eos maxime
delectant, qui contraria horum minime metuunt.

D Nam nimia istarum rerum appetitio, acerrimum
amittendi metum ingenerans, gratiam earum fru-
endarum infirmam reddit atque instabilem, instar
flammæ vento agitata. Cui vero ratio hoc paravit,
ut ad fortunam intrepide dicere possit,

Suave est, si quid das: parvus dolor, hoc ubi tollis:

E hunc fiducia & vacuitas metus amissionis, tan-
quam intolerabilis, docent suavissime vti rebus
præsentibus. Ac licet Anaxagoræ affectum animi,
à quo profectum est ut de morte filij hanc vocem e-
deret, Sciebā mortalem esse quem genueram, non
admirantes modo, sed & imitantes, ad singulos
fortunæ casus dicere: noueram diuitias me posside-
re in diem durantes & instabiles. noueram magi-
stratum ab ijs adimi posse, qui eo me ornauerant.
noueram mihi esse probam mulierem, sed tamen
mulierem. noueram amicum esse hominem, faci-
le (ut ait Plato) mutabile animal. Huiusmodi enim
præparatio animique informatio, si quid eorum
quæ nollemus quidem, posse tamen evenire cogi-
tabamus, accidat, non admittentes voces istas, Non
putaram, Multa speravi, Hæc non expectabam, sal-
tum cordis & trepidationem auertunt, ac celeriter
furiosam & perturbatam facultatem sedant. Car-
neades de magnis rebus admonebat omnem do-
lorem incertoremque ab hac vna causa nasci, quod
inexpectato nobis accidit quippiam. Equidem
Macedonum regnum cum Romano comparatum

regnum cum Romano comparatum

tradito alteri terræ marisque imperio coronabatur ac sacrificabat, non iniuria beatus habitus: norat enim se magistratum accepisse, quem esset depositurus: Perseus autem suo regno præter expectationem suam erat exutus. Pulcre etiam Poeta docuit, quid rei sit id, quod inexpectato contingit. Ulysses enim cane mortuo cum non continuisset lacrymas, uxori adfidens flenti nihil tale passus est. huc enim venerat, animo ratione iam ante confirmato, & aduersus motum munito: in illum autem fletum subita res & inexpectata eum coniecerat. In vnuersum vero quæ nolentibus nobis accidunt, partim suapte natura molestiam ea afferunt, partim opinio nos adfuefacit vt ægre feramus. & aduersum hæc vtile est in promptu habere isthuc Menandri:

*Nisi ipse feras præ te, nihil es passus mali.
Quid enim, inquit, ad te pertinet id,
Quo neque animus, neque corpus tangitur tuum?*

cuius generis sunt ignobilitas patris, adulterium uxoris, coronæ aut primarii in confessu loci priuatio: quibus etiam absentibus nihil obstat quin & animo & corpore optime valeas. Ad ea autem, quæ natura suapte dolorem videntur excitare, vt sunt morbi, ærumnæ, obitus amicorum & liberorum, accommodari debet Euripideum illud:

Heu mihi, qui heu mihi? more hominum sane accidit.

Non est enim alia ratio quæ facultatem animi affectionibus obnoxiam labascentem magis reuocet & confirmet, quàm quæ communis naturæ & necessitatis memoriam renouat: cui necessitati homo propter corpus expositus, hæc tantum fortunæ ansam præbet, in potissimis maximisque rebus tutus ac securus. Demetrius cum Megara cepisset, quæ fuit è Stilpone, Ecquid in ista direptione ipsi periisset? cui Stilpo, Neminem, respondit, vidi, qui meas res ferret. Proinde fortuna vbi reliqua deprædatur omnia, atque adimit, habemus aliquid in nobismetipsis tale,

Quod ferre aut agere immitis non possit Achiuus:

Itaque consequens est, non ita plane extenuare aut deprimere naturam, ac si nihil ea supra fortunam posset, nihil stabile aut proprium haberet. sed hoc cognitum habere, quod exigua est pars hominis putrida illa & morbosa, quæ fortunam admittit. meliorem in partem esse penes nos dominium, in qua bonorum maxima collocata sunt: bonæ, inquam, opinioniones, disciplinæ, rationes in virtutem definentes, quæ aboleri & corrumpi nequeunt. proinde inuicti quod ad futura attinet atque animosi, fortunæ his verbis responsabimus, quæ Socrates visus in Anytum & Melitum dicere, in ipsos torfit iudices: Interficere me Anytus & Melitus possunt, nocere mihi non possunt. Potest enim fortuna me morbo aliquo grauare, opes auferre, in odium populi aut tyranni vocare. malum, timidum, animi abiecti, degenerem, inuidum, non potest eum efficere, qui sit bonus, fortis, magnanimus, neque animi habitum auferre eum, cuius ad vitam recte degendâ vsus maior est, perpetuo in promptu siti, quæ gubernatoris aduersus mare. Quippe gubernator neque fluctus demitigare potest asperos & violentum ventum, neque in portum subire quoties opus est, neque audacter & intrepide tempestatem subsistere. sed quamdiu arte sua vitur, rebus nondum desperatis fugit, Magnum (vt poetæ verbis utar) velû demittens, dum malus inferior supra tartareû mare emergat, tremens ipse & titubans.

A ἐτέρω παρὰ δίδου τὴν ὁμοίαν τε γῆς καὶ θαλάσσης ἀρχουσαν
δύναμιν, ἔφεφανότο καὶ ἔθυσεν, ἡ δαμονιζόμενος εἰκότως.
ἔστ' ἂν γὰρ ἦδει λαμβάνων ἀρχὴν ἀποδοθησομένην, ἐ-
κείνος δὲ ἀπέβαλε μὴ προσδοκῆστας. ἂν δὲ καὶ ὁ ποιητὴς
οἶόν ἐστι τὸ παρὰ προσδοκίαν ἐδίδαξεν. ὁ γὰρ Ὀδυσσεὺς τῆ
μὲν κινῶς θανόντος ἐξεδάκρυσε, τῆ δὲ γυναικὶ κλαιούσῃ
παρὰ θεῶν ἀνέμω, ὅθεν ἔπαυε τοιοῦτον. ἐν ταῦτα μὲν γὰρ ἀ-
φίκοτο τῶν λογιῶν τὸ πάθος ὑποχείριον ἔχων, καὶ προσ-
κατειλημμένων εἰς δὲ σκῆνον, μὴ προσδοκῆστας, ἀλλ' ἄσπ-
φους, ἀλλὰ τὸ παρὰ δόξον εἰπέσει. καθόλου δὲ ἐπὶ τῶν
B ἀβουλήτων τὰ μὲν φύσει τὸ λυπηρὸν καὶ βαριὸν ὄντα φέρει,
τὰ δὲ πλείστα δόξῃ διεσχεράνειν ἐπιζόμεθα καὶ μαθησαν-
οὖν, καὶ ὅσα ἀχρηστὸν ἐστὶ πρὸς ταῦτα μὲν ἔχειν αἰεὶ τῶ
Μενάνδρου προσχειρον, Οὐδὲν πέποιθας δεινόν, αἰ μὴ προσ-
ποιῆ τί γὰρ πρὸς σὲ ἐστὶ (Φοῖν) αἰ μὴ τε σαρκὸς ἀπῆται, μὴ-
τε ψυχῆς, οἶόν ἐστι διεσχερῆα παρὰ θεῶν, ἢ μοιχεῖα γυναικῶν, ἢ
σεφάου ἑνὸς ἢ προσεδρίας ἀδαίρεσις, ὧν οὐ καλύεταί τις μὴ
παρόντων ἀνθρώπων καὶ τὸ σῶμα βέλπιστα ἀσχετὸν
ἔχειν καὶ τὴν ψυχὴν. πρὸς δὲ τὰ φύσει δοκιμῶτα λυ-
πηρῶν, οἷα νόσοι καὶ πόνοι, καὶ θάνατοι φίλων καὶ τέκνων, ἐκ-
C νο τὸ Εὐριπίδειον, Οἴμοι. τί δ' οἴμοι; θνητὰ τοι πέποιθα μὲν.
ὅσδεῖς γὰρ οὕτω τῶ παθητικῶ κατὰ φερομένην καὶ ὀλιγαί-
νοντος ἀνπλασμαίνεται λόγος, ὡς ὁ τῆς κινήσεως καὶ φροτικῆς
ἀνάγκης ἀνάμνησιν ποιῶν, ἢ ἀλλὰ τὸ σῶμα μεμιγμένον ὁ
ἀνθρώπος, μόνον ταῦτα τῆ τύχῃ λαβὴν δίδωσιν, ἐν δὲ
τοῖς κρείωτατοῖς καὶ μεγίστοις ἀσφαλῆς ἔσκειν. ὁ Δημή-
τριος τὴ Μεγαρέων πόλιν καταλαβὼν, ἠρώτησε τὸν Στίλ-
πωνα, μή τι τῶ σκείνου διήρπασαι. καὶ ὁ Στίλπων ἔφη μη-
δένα ἰδεῖν τὰ μὰ φέροντα. καὶ τοῖνυν τῆς τύχης πᾶντα πεί-
λα λεηλατούσης καὶ πειραζομένης, ἐχούσῃ τι τοιοῦτον ἐν
D ἑαυτοῖς, οἷόν τι οὐτε φέρονται Ἀχαιοὶ, οὐτ' ἀνθρώποι. ὅταν
οὐ δεῖ πᾶντα πασὶν ἐκλαπεινοῦ ὅσδε καταβάλλειν τὴν
φύσιν, ὡς μηδὲν ἰσχυρὸν μηδὲ μόνιμον μηδὲ ὑπὲρ τὴν τύ-
χην ἔχουσαν. ἀλλὰ τοῖαντιόν, εἰδὼς ὅτι μικρὸν ἐστὶ μέ-
ρος τῆ ἀνθρώπου τὸ σαθρὸν καὶ τὸ ἐπικερὸν ὃ δέχεται
τὴν τύχην, τῆς δὲ βελτίονος μερίδος αὐτοῖ κρατοῦσιν, ἐν ἧ
τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν ἰδρυμέντα, δόξαι τε χερσαὶ καὶ μα-
θήματα, καὶ λόγοι τελευτῶντες εἰς ἀρετὴν, ἀναφαίρετον
ἔχουσι τὴν οὐσίαν καὶ ἀσφάθητον, ἀπῆτητοι πρὸς τὸ μέλ-
λον εἶ) καὶ παρράλειος, καὶ πρὸς τὴν τύχην λέγονται, ἀ-
E σωχερῆς δόκων πρὸς τοῖς κατηρέους Ἀνυτικῆ καὶ Μελι-
τον λέγειν, πρὸς τοῖς δικαστῶν ἔλεγχον, ὡς ἀποκτεῖναι μὲν
Ἀνυτικῆ καὶ Μελιτικῆ δύναται, βλάψαι δὲ οὐ δύναται. καὶ
γὰρ ἡ τύχη δύναται νόσῳ ἀεὶ βαλεῖν, ἀφελῆσαι χεῖμα-
τα, ἀφελῆσαι πρὸς δῆμον ἢ τύραννον· κακὸν δὲ καὶ δειδόν,
καὶ παπεινώφρονα καὶ ἀγνήν καὶ φρονεῖν οὐ δύναται
ποιῆσαι τὸν ἀγαθὸν καὶ ἀνθρώδην, καὶ μεγαλόψυχον, οὐ-
δὲ παρελέσθαι τὴν ἀφῆσιν, ἧς αἰεὶ παρούσης, πλέον ἢ
κυβερνήτου πρὸς θαλάσσης ὀφελὸς ἐστὶ πρὸς τὸν βίον.
κυβερνήτη γὰρ οὐτε κύμα πρᾶνται τεραχὺ καὶ πνέμα
F διωατὸν ἐστὶν, οὐτε ὅπῃ βούλεται δεομένην λιμῶνος τυχεῖν
οὐτε παρράλειος καὶ ἀτρέμους ὑπομείναι τὸ συμβαῖνον·
ἀλλ' ἕως ὅσον ἀπέγνωκε τῆ τέχῃ χρωόμενος, φέγγει, μά-
λα λαίφως ὑποσολίσας, ἔστε σῆρτερον ἴσον ἐρεβωδεῶς
ἐκ θαλάσσης ὑπὲρ χῆν τρέμειν, κἀνήται καὶ παλλόμενος.

graviorem sentiunt molestiam, ac deterius afficiuntur, quam quibus eadem extrinsecus ab æstu aut gelu accidunt: ita fortuita leuiiores inferunt dolores, tanquam ab externis illatos, at vero hoc,

Horum non alius, mihi sum causa ipse, malorum.

qui suis delictis intus cum luctu accinit, is dolorem turpitudine aggrauat. Quo fit, vt neq; preciosa domus, neque auri copia, neque generis dignitas, neque magistratus amplitudo, neque facundia aut eloquentia tantam vitæ serenitatem tranquillitatemque præstet, quantam animus actionum consiliorumque prauorum purus, ingeniumque (vitæ actionum hic est fons) perturbationis expers, intaminatumque. vnde promanant honestæ actiones, efficacitatemque quasi diuino instinctu exagitatam hilaritatemq;, & cum animi honesta elatione coniunctam habent, memoriamque dulciorem & stabiliorem Pindarica illa spe, quam is alumnam senum dixit. Non enim roris quidem marini frutices (vt Carneades testatur) etiam excisi diu fragrantiam suam seruant: in anima autem viri prudentis actiones pulcræ non semper gratam recentemq; sui relinquunt memoriam: quibus lætitia rigatur, floretque, & contemnit eos qui deplorant vituperantque hanc vitam, veluti quandam malorum regionem, aut locum exsulii animis in hoc mundo designatum. Perquam mihi placet illud Diogenis dictum, qui hospitem Lacedæmone videns parare se magno studio ad quandam festiuitatem, Quid, aiebat? an non vir probus quenuis diem festum censet? & quidem, si sobrie viuimus, admodum illustrem. Est enim sanctissimum templum ac diuinissimum hic mundus. in hunc inducitur homo cum nascitur, non manu factorum & immobilium spectator futurus simulatorum, sed earum, quas mens diuina sensiles mente sola cernendorum effigies, in se insitam vitæ motusque habentes facultatem fabricata est. Solem inquam, Lunam, sidera, fluuios nouam subinde aqua edentes, terram stirpibus animalibusque alimenta submittentem. quorum sacrorum initiatio atq; institutio perfectissima cum sit vita, profecto par est eam tranquillitatis animi ac lætitiæ esse plenâ. Nam vulgus hominum imitari minime debemus, qui Saturnalia, Liberalia, ac Panathæna aliasque harum similes præstolantur festiuitates, vt ibi oblectentur, seque emticio risu recreent, persoluta mimis & histrionibus mercede. Quid? Sedemus ibi silentes & compositi (nemo enim lamentatur dum sacris initiatur, neque spectans Pythia luget, aut Saturnalibus potans) quas vero nobis deus ferias suppeditat, & ad quæ nos sacra deducit, fœdant homines vulgo, maiorem vitæ partem in lamentis, mœrore, ac laboriosis sollicitudinibus exigentes. Delectantur instrumentis sonitum belle ac suauiter reddentibus, cantu auicularum itidem, & non sine voluptate spectant bestias ludentes atq; exsultantes: cõtra rugitibus earum, fremitibus ac adspectu tetrico offenduntur. Suam vero ipsorum vitam risus experte, mœstam, iniucundissimisq; affectibus, rebus, & curis nullum exitum habentibus atteri atque elidi videntes, non ipsi tantum nullam sibi respirationem aut alleuationem alicunde quærere negligunt: sed ne sociorum quidam admonentium orationes admittunt. quas nisi repudiarent, & præsentia citra vituperationem ferre possent vtique, & præterita grato animo recolere, & in posterum spe bona ac benigna vsi, absq; metu & sinistra de vitæ suæ conditionibus suspitione viuere.

A τῶν αὐτὰ παρόντων ἔξωθεν ὑπὸ καύματος ἢ κρύου μάλλον ἐνοχλοῦνται καὶ κέκλιον ἔχουσιν, οὕτως ἐλαφροτέρως ἔχει τὰ τυχερά τας λύπας ὡς ἄρ' ἔξωθεν ἐπιφροσύναις. ὁ δ' οὐ τις ἐμοὶ τῶν ἄλλων ἐπαίτιος, ἀλλ' ἐγὼ αὐτὸς, ἐπιφροσύνου μὲν τοῖς ἀμύητοις ἐνδοθεν δὲ αὐτῶν, βαρύτερον ποιεῖ τὰ ἀγρῶν τὸ ἀληθινόν. ὅθεν οὔτε εἰκία πολυτελής, οὔτε χειροῦ πλήθος, οὔτε ἀξίωμα ἡρώε, οὔτε μέγιστος δόξης, οὔ λόγου χάρις, οὔ δεινότης βίβλια παρέχει βίβλιον καὶ γαλιῶν ποταμῶν, ὅσῳ ψυχὴ καθαρεύουσα παραγμάτων καὶ βουλομάτων ποτηρῶν, καὶ τῶν τῶ βίου πηγῶν ὁ ἦθος ἀπάραχον ἔχουσα καὶ ἀμίαντον ἀφ' ἧς ἀκαλαί πρῶξις ῥέουσα, καὶ τῶν ἐέργειαν ἐξουσιώδη καὶ ἰλαρῶν μὲν τῶν μέγα φρονεῖν ἔχουσι, καὶ τῶν μὴ μὲν ἠδύονα καὶ βεβαιότεραν τῆς Πινδαρικῆς γρηγοροῦ ἐλπίδος. οὐ γὰρ αἰμύλιαν ὡς ἔλεγε Καρνεάδης) καὶ ἀποκεινοῦσιν, τῶν βίβλια ὅτι πολλῶν χρόνων ἀναφέρουσιν. ἐν δὲ τῇ ψυχῇ τῶν νοῦν ἔχοντος ἀκαλαί πρῶξις οὐκ αἰεὶ κεχρησμένῳ καὶ πρῶξιν ἐναπολείπεισι τῶν ἐπινοῶν, ὅφ' ἦς τὸ χαίρον ἀρδεταί καὶ τέθηλε, καὶ καταφρονεῖ τῶν ὀδυρομένων καὶ λυδωροῦντων τὸν βίον, ὡς πῖνα κακῶν χόρον, ἢ φυλακὴν τόπον, ἐν αὐτῇ τῆς ψυχῆς ἀποδεδεγμένον. ἀγαμέμνων δὲ καὶ τῶν Διοχόου, ὅς τὸν ἐν Λακεδαίμονι ζέον ὄραν πρῶξιν ἀναζοῦρον εἰς ἐορτῶν πῖνα καὶ φιλοπυμῶν, Ἀἴψα δὲ (εἶπεν) ἀγαθὸς οὐ πᾶσαν ἡμέραν ἐορτῶν ἡγίται, καὶ πῶν γε λαμῶν, εἰ σωφρονοῦμεν. ἰερῶν μὲν γὰρ ἀγῶντων, ὁ κόσμος ἐστὶ, καὶ θεοπροπέστατον. εἰς δὲ τῶν ὀδυρομένων εἰσαγεται ἀφ' ἧς ἡμέρας, οὐ χειροκμήτων οὐδὲ ἀκινήτων ἀγαμῶν θεατῆς, ἀλλ' οἷα τοῖς θεοῖς ἀιδητῶν νοητῶν μμήματα φησὶν ὁ Πλάτων ἐμφυτον δόξιν ζωῆς ἔχοντα καὶ κινήσεως ἔφηνεν, ἢ λῆιον καὶ σελῶν καὶ ἀστρα

D καὶ πρῶξιν νεῶν ὕδωρ ἐξείνας αἰεὶ, καὶ γῆν φυτοῖς τε καὶ ζώοις ἔσθαι ἀναπέμπουσαν. ὦν τὸν βίον μύησιν ὄντα καὶ πελετῶν τελεωτάτῳ, ἀθυμίας δὲ μεσὸν εἶναι καὶ γήθοις οὐχ ὡς περ οἱ πολλοὶ Κρονία καὶ Διονύσια καὶ Παναθηναία καὶ ἑορταί, ἀλλὰ ἡμέρας πρῶξιν ἰν ἠδύονα καὶ ἀναπνέουσαν ὠνητῶν γέλωτα, μίμοις καὶ ὀρχηστῶν μίμοις τελέσαντες. εἶτα ἐκεῖ μὲν ἀθυμοὶ καὶ θήματα χροσμίας ὁδοῖς γὰρ ὀδυρομένου μούρου, ὁδοῖς δὲ φησὶ Πύθια θεῶν, ἢ πεινῶν ἐν Κρονίαις. ἀσ δὲ ὁ θεὸς ἐορταί ἢ μὴ χορηγεῖ καὶ μυσαγωγεῖ, καταχρησμοῖσιν, ἐν ὀδυροῖς τὰ πολλὰ καὶ βαρυθυμίας καὶ μερίμνας ἐπιπόνους ἀγατέροντες. καὶ τῶν μὲν ὀργάνων χαίρουσι τοῖς ἐπιτεροπέσιν ἡρώε, καὶ τῶν ὀρνέων τοῖς ἀδύονα, καὶ τὰ παύοντα καὶ σκιρτῶντα τῶν ζῶων, ἠδέως ὄρασι καὶ ποιῶντων ὀρυομένων καὶ βρυχομένων καὶ σκυδρωπάροισιν ἀνιδύται τὸν δὲ ἑαυτῶν βίον, ἀμειδῆ καὶ κατηφῆ καὶ τοῖς ἀτερπεστάτοις πάθει καὶ πρῶξιν καὶ φροντίσι μὴ πρῶξιν ἐχούσας, πρῶξιν αἰεὶ καὶ σιωπῶν μούρου ὄραντες, οὐχ ὅπως αὐτοῖς ἀναπνέου πῖνα καὶ ῥαστώνῳ πορίζειν, οὐκ ἔχουσιν ποθέν, ἀλλ' ὁδοῖς ἑτέρων πρῶξιν ἀναζοῦρον πρῶξιν λόγον, ὅφ' ἡρώε, καὶ τοῖς πρῶξιν ἀμειδῆ σιωπῶσι, καὶ τῶν γρηγοῦντων ἀκαλαίως μμημονάσοισι, καὶ πρῶξιν τὸ λιπὸν ἰλεῶ τῶν ἐλπίδα καὶ φαφραῖν ἔχοντες, ἀδύονα καὶ ἀνυπόπῳ πρῶξιν ἀζοῖσιν.